

**ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΧΕΣΗΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΑΠΟ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ
ΣΤΑ ΧΕΡΙΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΩΣ ΤΡΙΤΩΝ***
(Διάλογος με θεωρία και νομολογία)

Ιωάννης Λεων. Καστριώτης
Δρ Νομικής ΔΠΘ

1. Το πρόβλημα της κατάσχεσης απαιτήσεως από καταθέσεις στα χέρια τράπεζας ως τρίτης

Γενικά

Ως γνωστό, με το ν.δ. 1059/1971 καθιερώθηκε νομοθετικώς το απόρρητο των τραπεζικών καταθέσεων. Πράγματι, με το άρθρο 1 του ν.δ. 1059/1971 χαρακτηρίζονται οι κάθε μορφής καταθέσεις σε πιστωτικά ιδρύματα ως απόρρητες και στοιχειοθετείται ποινικό αδίκημα σε βάρος των υπαλλήλων και οργάνων της Τράπεζας, “όταν παρέχουν με καθοιονδήποτε τρόπον, οιανδήποτε πληροφορία, σχετική με καταθέσεις που βρίσκονται στα χέρια της Τράπεζας”.

Το εν λόγω διάταγμα δικαίως εξήγειρε, κυριολεκτικώς, τους θεωρητικούς του αστικού δικονομικού, κυρίως, δικαίου¹, οι οποίοι, δικαίως, εναντιώθηκαν και επέ-

* Είχε ήδη προχωρήσει η ετοιμασία του τεύχους, όταν ανακοινώθηκε από το Υπ. Δικαιοσύνης ότι επίκειται σχετική νομοθετική ρύθμιση, που όμως δεν αναιρεί τη χρησιμότητα του δημοσιεύματος, αλλά αντίθετα καταδεικνύει τη γονιμότητα του θεωρητικού προβληματισμού και προς την κατεύθυνση της παραγωγής βελτιωμένου νομοθετικού έργου.

1. *Μητσόπουλος*, Πολ.Δικ. (1972) σελ.79 επ., *Μπρίνιας*, ΝοΒ 21 σελ. 1051, ο ίδιος, Αναγκ. Εκτέλ. Β' εκδ. τομ. Γ' σελ. 1280 επ., *Ι.Κ. Καρακατσάνης*, ΕΕΝ 43 σελ. 475, ο ίδιος, Ζητήματα Αστικού δικαίου, 1978, σελ. 183 επ., *Μπέης*, Δ. 24.370, Δ. 25.497, Δ. 28.407, Δ. 31.37, *Γέσιου - Φαλτσή*, Κατάσχεση στα χέρια τρίτου και Τραπεζικές Εργασίες, Εισήγηση στην Ένωση Ελλήνων Δικονομολόγων (14-12-1999), *Μάξης*, Μερικές σκέψεις για την κατάσχεση σε χέρια τρίτου (και ιδιαίτερα σε Τράπεζα ως Τρίτη) Δ.Ε.Ε. 1997 σελ. 455 επ., ο οποίος προσεγγίζει πολύ εύστοχα το θέμα και από μία άκρως ενδιαφέρουσα οπτική γωνία αυτή του ν.δ. του 1923, περί ανων.εταιριών. *Κουσουλής*, Απόρρητο και Δυνατότητες κατασχέσεως Ελλην.Δ/νη, 1998, σελ. 768 επ., *Γραμματίκας*, Το τραπεζικό απόρρητο (1991), σελ. 145, επ., ο ίδιος, ΕΕΝ 43, σελ. 200, *Παπαδημητρίου*, ΝοΒ 20, σελ. 957, ΝοΒ 21.848 και ΝοΒ 24.188, *Κουτσούκης*, Το τραπεζικό απόρρητο (Νομοθεσία - Νομολογία), 1998, *Κουρζιώτης*, Επιστημ. Επετηρ. Αρμεν. 1994, σελ. 250, επ., *Κ. Σταμάτης*, ΕΕΝ 39.121, *Ηλιακόπουλος* Ελλ.Δνη 26.1495 επ., *Δούβλης*, Κοινός διαζευτικός λογαριασμός κ.λπ. 1987, σελ. 42 επ.,

21. ΧΑΤΖΗΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Γ. - ΔΡΥΜΠΙΕΤΑΣ Ε. : “Τεχνικοοικονομική μεταλλαγή και συστημική πολυπλοκότητα” - Εκδ. Σάκουλα - Θεσ/νίκη - 1986
22. ΧΑΤΖΗΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Γ. κ.α.: “Πέρα από την μηχανιστική αντίληψη στην Οικονομική θεωρία “ - Εκδ. Παρατηρητής - Θεσ/νίκη 1992

κριναν με ιδιαίτερη δριμύτητα την ως άνω νομοθετική καθιέρωση του απορρήτου και επιτέθηκαν, ως επιτραπεί η έκφραση, με σφοδρότητα κατά των θέσεων της Αρειοπαγίτικης νομολογίας (πλειον. Ολ. ΑΠ 1224/1975 και 3/1993), που δέχεται, ότι η αναγκαστική και συντηρητική κατάσχεση στα χέρια Τράπεζας, ως τρίτης, καθίσταται «εμμέσως ανεπίτρεπτη κατά νόμο και αν πραγματωθεί είναι άκυρη».

Για το θέμα της κατάσχεσης καταθέσεων στα χέρια τράπεζας ως τρίτης, έχουν γραφεί πολλά.

Το πρόβλημα αποτέλεσε αντικείμενο ζωηρότατης συζήτησης μεταξύ των επιστημόνων, ερευνήθηκαν, σχεδόν όλες οι πτυχές του και εξακολουθεί να συνεχίζεται.

Η δική μας προσπάθεια περιορίζεται, αποκλειστικώς και μόνο σε μια θεώρηση του θέματος από δικονομικής καθαρώς σκοπιάς, με την ελπίδα να προσφέρουμε πολλοστημόριο βοήθειας στη καθολική προσπάθεια της επιστήμης ν' αναστρέψει την πορεία της νομολογίας προς παγίωσή της.

2. Ο σκοπός του ν.δ. 1059/1971

Ο σκοπός του ν.δ. 1059/1971, αποτελεί ένα από τα εξόχως ενδιαφέροντα θέματα, όπως θα διαπιστώσουμε από τα αμέσως επόμενα και αντλείται από την εισηγητική έκθεση του διατάγματος αυτού και έχει ως εξής: «Σκοπός του ν.δ. 1059/1971, είναι η αύξηση της εισροής αποταμιεύσεων στο τραπεζικό σύστημα, ώστε να αυξηθεί και η δυνατότητα χρηματοδοτήσεως και εντεύθεν αναπτύξεως της Ελληνικής Οικονομίας».

Οι θεωρητικοί, στηριζόμενοι στο ως άνω περιεχόμενο του σκοπού του ν.δ. 1059/1971 και χωρίς να διαφοροποιούνται απ' αυτό, αλλά με λεκτικές μόνο διαφορές, διατυπώνουν τον (δικό τους) σκοπό, ως ακολούθως:

Σκοπός του ν.δ. 1059/1971 είναι η ενθάρρυνση και ενίσχυση των τραπεζικών καταθέσεων και αποβλέπει, σε τελική ανάλυση, στην προσέλκυση² ημεδαπών και

Χριστοδούλου Φ., ΔΕΕ 1998, σελ. 232 επ., Ροϊλός, ΝοΒ 26,994, Νταφούλης Ελλην.Δ/νη 26.331, Μιχαηλίδης ΕΕΔ ΑΔ' 22 επ., Ψυχομάνης, Το Τραπεζικό δίκαιο Ι, 1995, σελ. 109 επ., Τριανταφυλλάκης Ελλ.Δ/νη 34.1445, Καράμπελας ΝοΒ 20.955 και ΝοΒ 21.847, Κιάντος, Το Τραπεζικό απόρρητο.

2. Όσον αφορά την προσέλκυση κεφαλαίων στις τράπεζες, κρίνουμε σκόπιμο να ειπωθούν τ' ακόλουθα: Η επιδιωχθείσα προσέλκυση καταθέσεων στις τράπεζες, ως απόρροια του δια του ν.δ. 1059/1971 καθιερωθέντος απορρήτου των τραπεζικών χρηματικών καταθέσεων, κατακρίθηκε ως μη ορθή, με την πειστική αιτιολογία, ότι το εν λόγω απόρρητο, από πολύ καιρό, αναγνωρίζονταν και προστατεύονταν εθιμικά και νομοθετικά (έμμεσα και άμεσα). Μολοντούτο, αν προσπαθούσε κάποιος, να βρει δικαιολογία για την δια της νομο-

αλλοδαπών κεφαλαίων προς το σκοπό εξευρέσεως των απαραίτητων χρηματικών πόρων για ενίσχυση, ανάπτυξη³, εξυπηρέτηση⁴, πρόθυμη⁵ ενδυνάμωση⁶ της χρηματοδότησης⁷, επ'ωφελεία της Ελληνικής Οικονομίας (της χώρας).

θετικής οδού καθιερώσεώς του, θα έπρεπε να την αναζητήσει στην επικρατούσα κατά την εποχή εκείνη κρίσιμη για την οικονομία της χώρας κατάσταση. Πράγματι, σύμφωνα με τα υποστηριζόμενα στην επιστήμη, η προσέλκυση καταθετών στις τράπεζες επηρεάζεται από τις επικρατούσες στη χώρα, πολιτικές, κοινωνικές, οικονομικές, ενίοτε δε και τις διεθνείς συνθήκες. Η δια του ν.δ. 1059/1978 καθιέρωση του απορρήτου και η δι'αυτού προσδοκώμενη προσέλκυση κεφαλαίων στις χρηματοδοτούσες την εθνική οικονομία τράπεζες (η οποία, όπως αποδείχθηκε διέψευσε την προσδοκία αυτή βλπ. *Μάξη Π.*, στο Δ.Ε.Ε., 1997. '56, υποσ.6 και *Τριανταφυλλάκη Γ.*, Ελλην.Δ/νη 34.1445 επ.) έλαβε χώρα σε περίοδο κατά την οποία οι καιροί για την Οικονομία (και όχι μόνο), ήταν χαλεποί. (Βλπ. σχετικά και *Τριανταφυλλάκη*, οπ.π., *Δούβλης*. Δ. όπ.π., σελ. 36) Στο γεγονός αυτό, ίσως, θα μπορούσε να εστιαστεί και ο αποχρών λόγος της θεσπίσεώς του, γιατί διαφορετικά δεν μπορεί παρά να συνταχθεί κανείς με την προαναφερθείσα άποψη, που θεωρεί τη θέσπισή του ως περιττή. Ανεξαρτήτως, πάντως, των ανωτέρω, η προσέλκυση καταθέσεων του αποταμιευτικού κοινού αποτελεί το κύριο μέλημα των τραπεζών, ο δε όγκος των προσελκυσμένων καταθέσεων προσδιορίζει το βαθμό επιτυχίας του. Εξάλλου, η προσέλκυση καταθέσεων αποτελεί συνάρτηση της εμπιστοσύνης του κοινού προς τις τράπεζες. Όπως χαρακτηριστικά λέγεται, η κύρια δύναμη των τραπεζών έγκειται ακριβώς στην πίστη, που απολαμβάνουν εκ μέρους του κοινού, για χάρη της οποίας συγκεντρώνει τούτο σ'αυτές τις αποταμιεύσεις του. Η πίστη αυτή στηρίζεται στη φερεγγυότητα, την ασφάλεια, την εχεμύθεια, στοιχεία που εξ ορισμού έχουν οι τράπεζες και επί των οποίων εδράζεται η εμπιστοσύνη του κοινού. Αλλά δεν είναι μόνο αυτά, υπάρχουν και άλλοι παράγοντες, οι οποίοι επενεργούν στην απόκτηση εμπιστοσύνης, όπως π.χ. το «ίδιο» κεφάλαιο, το οποίο αποσκοπεί στη δημιουργία αισθήματος εμπιστοσύνης του κοινού απέναντι στις τράπεζες, εξ ου και η ονομασία του ως «εγγυητικού» (Βλπ. οικονομική και λογιστική εγκυκλοπ., том. Θ'/1961, σελ. 900). Επίσης, η προσαύξηση του επιτοκίου, οι περαιτέρω φορολογικές απαλλαγές (*Καρακατσάνης Γιάννης*, *Ζητήματα δικον. Δικαίου*, 1978, σελ.193) καθώς και σωρεία άλλων μέτρων, που αποβλέπουν στη βελτίωση του τραπεζικού συστήματος (περί αυτών, αναλυτικά *Μάξη*, όπ.π.).

3. *Καρακατσάνης Κ. Ιωάν.*, *Ζητήματα Αστικού δικαίου*, 1978, σ. 193. *Μάξης Π.*, *Μερικές σκέψεις για την κατάσχεση σε χέρια της Τράπεζας*, ως τρίτης Το γενικό Τραπεζικό απόρρητο, Δ.Ε.Ε., 1997.456 - *Καλαμίτης*, απόρρητο 1993, σελ. 21.

4. *Καρακατσάνης Ιωάν.*, όπ.π.

5. *Μιχαηλίδης Ν.*, Ε.Εμπ.Δ., 1983.22.

6. *Μάξης Π.*, όπ.π.

7. Κατά τη διδασκαλία, χρηματοδότηση είναι το σύνολο των ενεργειών με τις οποίες ρυθμίζεται ο εφοδιασμός των επιχειρήσεων σε κεφάλαια. Η χρηματοδότηση περιλαμβάνει δύο σκέλη: α) την πηγή προέλευσης των κεφαλαίων και β) τον προορισμό (χρήση) των κεφαλαίων. Αναφορικά με την προέλευση των κεφαλαίων σημειώνεται, ότι υπάρχουν τρεις πηγές: το τραπεζικό σύστημα, η κεφαλαιαγορά και η αυτοχρηματοδότηση.

Την επιστήμη απασχόλησε, περαιτέρω, το ερώτημα, εάν σκοπός του ν.δ. 1059/1971 είναι η ενίσχυση της εθνικής Οικονομίας, δηλ. η εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος ή η εδραίωση της εμπιστοσύνης των καταθετών προς τα πιστωτικά ιδρύματα. Συγκεκριμένα γεννήθηκε το ερώτημα, ποια από τις περιπτώσεις αυτές αποτελεί τον άμεσο και πρώτιστο και ποια τον απώτερο σκοπό αυτού. Η απάντηση στο ερώτημα τούτο έχει μεγάλη σημασία, γιατί αν γίνει δεκτό, ότι σκοπός του ν.δ/τος είναι η ενίσχυση της εθνικής Οικονομίας, τότε αναπόφευκτα οδηγούμαστε στο συμπέρασμα ότι επικρατέστερο στοιχείο είναι το δημόσιο συμφέρον, ενώ εν παραδοχή της άλλης απόψεως το ιδιωτικό συμφέρον. Όμως, καθένα απ'αυτά οδηγεί σε διαφορετικά, όπως θα δούμε, συμπεράσματα.

Επί του ως άνω ερωτήματος, υποστηρίχθηκαν και οι δύο απόψεις.

Από την πρώτη άποψη υποστηρίζεται, ότι σκοπός του ν.δ. 1059/1971 είναι η προστασία του δημοσίου συμφέροντος⁸ (ανάπτυξη της Οικονομίας με την προσέλκυση καταθέσεων).

Η χρηματοδότηση των επιχειρήσεων μέσω του τραπεζικού συστήματος ταυτίζεται με τις τραπεζικές χορηγήσεις (ή τραπεζικά δάνεια). Η πραγματική πηγή και ο κύριος όγκος των μέσων τα οποία παρέχουν τη δυνατότητα στις τράπεζες να διευρύνουν τον κύκλο της πιστωτικής τους δράσης προέρχεται από τις καταθέσεις του κοινού. Στη συνέχεια, οι τράπεζες τα χρηματικά κεφάλαια, που συγκεντρώνονται σ'αυτές από τις καταθέσεις, τα διοχετεύουν υπό μορφή δανείων (χορηγήσεων) στην παραγωγική διαδικασία: προς ανάπτυξη πρωτογενών (γεωργία, αλιεία, μεταλλεία, ορυχεία, λατομεία, κ.λπ.), δευτερογενών (βιομηχανιών, βιοτεχνία κ.λπ.), και τριτογενών (εμπόριο) παραγωγικών δραστηριοτήτων καθώς και για την παροχή υπηρεσιών (Δημόσια διοίκηση, υγεία, παιδεία κ.λπ.) και για εκτέλεση έργων κ.λπ. Γενικά, τα κεφάλαια που συσσωρεύονται από τις χρηματικές καταθέσεις και διαθέτουν δανείζουν, σε παραγωγικές επενδύσεις, με τελικό σκοπό την ανάπτυξη της Ελληνικής οικονομίας. Αυτή είναι η κοινωφελής επίδραση των τραπεζικών ιδρυμάτων. Όπως γίνεται αντιληπτό οι τράπεζες, για τις οποίες γίνεται λόγος, εκτός από την κερδοσκοπική τους δραστηριότητα ασκούν συγχρόνως και κοινωνικό λειτουργήμα προς εξυπηρέτηση του γενικότερου συμφέροντος.

8. Την άποψη, ότι ο σκοπός του νομοθετικού δ/τος 1059/1971 είναι η εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος, δέχονται οι παρακάτω συγγραφείς: *Ι.Κ.Καρακατσάνης*, Ζητήματα Αστικού δικαίου, 1978.193, ο ίδιος, ΕΕΝ 43.477, *Ροϊλός Α.*, ΝοΒ 26 (1978).996, *Καλδέλλης Εμμ.*, *Αρμεν.*, 1981.719, *Καράμπελας Αγης*, ΝοΒ 21.848, *Β.Δ.Κιάντος*, Το Τραπεζικό απόρρητο και οι εργασίες συναλλάγματος, 1993, σελ. 1, υποσ. 1, *Καλαμίτης*, Το γενικό Τραπεζικό απόρρητο, 1993.21, *Μιχαηλίδης*, Επ.Εμπ.Δικ. 1983.22, *Μάξης Π.*, Μερικές σκέψεις για την κατάσχεση στα χέρια τρίτου (και ιδιαίτερα σε Τράπεζα ως Τρίτη), Δ.Ε.Ε., 1997.456. Ο *Μπρίνιανς*, ΝοΒ 21.1053, δέχεται, ότι οι διατάξεις του ν.δ. 1059/71, «δεν ετέθησαν υπέρ του καταθέτου (ή ορθότερον) του υπέρ ού η κατάθεσις. Απλώς ο νομοθέτης «επεδίωξε δια της αποσαφηνίσεως του μέχρι τότε εθιμικώς κρατούντος δικαίου και της

Η ως άνω άποψη αποκρούεται, ως μη σωστή, με το επιχείρημα, ότι «σε καμία χώρα του κόσμου δεν υποστηρίζεται κάτι τέτοιο».

Κατά τη (δεύτερη) άποψη⁹ αυτή «ο άμεσος και πρώτιστος» σκοπός του ν.δ. 1059/71 είναι η εδραίωση της εμπιστοσύνης των καταθετών προς τα πιστωτικά ιδρύματα και «απώτερος» η ενίσχυση της Εθνικής Οικονομίας.

Από τις δύο, ως άνω απόψεις, ορθότερη θεωρούμε την πρώτη.

Κατ'αρχάς, πρέπει να ειπωθεί, ότι η επιχειρούμενη, στην προκειμένη περίπτωση, αξιολογική διαβάθμιση των, ως άνω, φερομένων ως σκοπών του ν.δ. 1059/71, που δομείται στη σχέση ανώτερης και κατώτερης βαθμίδας, εξ απόψεως χρονικής προτεραιότητας (πρώτιστος, άμεσος, απώτερος) δεν μας βρίσκει σύμφωνους.

Κατά την άποψή μας, η ενίσχυση της Εθνικής Οικονομίας αποτελεί τον κύριο και πρώτιστο, με τη γραμματική του όρου έννοια, δηλ. του σπουδαίου, του πιο ση-

θωρακίσεως του απορρήτου δι'αποτελεσματικών κυρώσεων την προσέλευσιν των αποταμιευτών επί τω τέλει χαλιναγωγήσεως και του ελέγχου της ιδιωτικής αποταμιεύσεως επ' αγαθώ της Εθνικής Οικονομίας». Πρβλ. τον ίδιο, κάπως διαφορετικά, στην αναγκαστική (του) εκτέλεση, τομ. γ', β' εκδ.1980, σελ. 1281, 1282, όπου δέχεται, ότι «το ν.δ. 1059/71 εθωράκισε με αυστηράς κυρώσεις το απόρρητον των τραπεζικών καταθέσεων με στόχον την προσέλκυσιν της ιδιωτικής αποταμιεύσεως προς περαιτέρω διοχέτευσιν ταύτης εις την παραγωγήν». Τέλος, ο *Κ.Μπέης*, Θεμελιακά ζητήματα της κατάσχεσης χρηματικών απαιτήσεων στα χέρια τρίτου (και ιδίως το πρόβλημα του κατασχετού των τραπεζικών καταθέσεων), Δ.28 σελ. 411, 412, σχολιάζοντας την με αριθμ. 3/1993 απόφαση της Ολομ. τυ ΑΠ, υποστηρίζει, είναι «μεθοδολογικό λάθος» της αποφάσεως που «προέταξε το δημόσιο συμφέρον (σ.σ. η ΑΠ 3/1993, δέχτηκε, ότι το Τραπεζικό απόρρητο καθιερώθηκε για χάρη του δημοσίου συμφέροντος) για αύξηση των τραπεζικών αποθεμάτων της χώρας, με τη σφαλερή εκδοχή ότι το δημόσιο τούτο συμφέρον υπερισχύει από οποιαδήποτε προσβαλλόμενα δικαιώματα του κατασχόντα δανειστή». Και τούτο γιατί, όπως υποστηρίζει ο καθηγητής «η δέσμευση όλων των κρατικών οργάνων (περιλαμβανομένων και των δικαστηρίων) να σέβονται και να προστατεύουν τα θεμελιακά δικαιώματα, όπως εκείνα για δραστική προστασία και για ειρηνική απόλαυση της περιουσίας, συνιστά δημόσιο συμφέρον, το οποίο μόνο από άγνοια των κανόνων της μεθοδολογίας του δικαίου μπορεί ο δικαστής να αγνοήσει για χάρη ενός άλλου δημόσιου συμφέροντος, πολύ περισσότερο όταν αυτό το τελευταίο, στην έκταση που διευκολύνει το ξέπλυμα του βρόμικου χρήματος, αποδοκιμάζεται από την ηθική διάσταση στην οποία και το δημόσιο συμφέρον οφείλει να έχει». Βλπ. Ακόμα τον ίδιο, Δ.31.36. Και η νομολογία δέχεται, ότι σκοπός του ν.δ. 1059/71 είναι η προάσπιση του δημόσιου συμφέροντος. Έτσι, ΑΠ 974/92 (τμ. δ'). Δ.24.367, ΑΠ 44/94, Επ.Εμπ.Δ. 1994.444 επ. ΑΠ 1225/75 (Ολομ.), ΝοΒ 24.189, Επ.Εμπ.Δ. 27.220, ΑΠ 3/1993 Ολομ.

9. Η άποψη αυτή ανήκει στον *Δημ. Β. Κουτσούκη*, Το τραπεζικό απόρρητο στο ιδιωτικό δίκαιο, 1994, σελ. 54.

μαντικού, (όπως αυτή καταγράφεται στα σύγχρονα λεξικά¹⁰) σκοπό του ν.δ. 1059/1971. Αντίθετα, η δια του θεσπισμένου νομοθετικού διατάγματος επιτυγχάνομενη εδραίωση της εμπιστοσύνης των καταθετών προς τα πιστωτικά ιδρύματα και η δι' αυτού επιδιωκόμενη προσέλκυση κεφαλαίων δεν αποτελούν αυτοσκοπό, αλλά μέσον προς επίτευξη του περί ου ο λόγος σκοπού, γεγονός το οποίο, βεβαίως, αποτελεί χρονικά το λογικώς πρότερο αυτού και ο οποίος όπως ειπώθηκε συνίσταται στην εξυπηρέτηση του δημόσιου συμφέροντος.

Βέβαια, είναι αλήθεια, πως με τη θέσπιση του απόρρητου, για το οποίο γίνεται λόγος, προστατεύεται εμμέσως και το συμφέρον του καταθέτη, ή ορθότερα του υπέρ ου η κατάθεση, όπως, επίσης, ότι ωφελούνται και οι Τράπεζες. Όλα αυτά, όμως, επέρχονται αντανakλαστικά και σε καμία περίπτωση δεν δύνανται να μεταβάλλουν, το «μέσο» σε «σκοπό» και συνακόλουθα το δημόσιο χαρακτήρα του σκοπού του ν.δ. σε ιδιωτικό. Αυτά, πιστεύουμε, πρέπει να είχε στο νου του ο νομοθέτης, όταν κατέστρωνε τις διατάξεις των παραγράφων 1 και 3 του άρθ.2 ν.δ. 1059/71, όπου γίνεται λόγος περί του «υπέρ ου το απόρρητο καταθέτη». Πρόκειται, μάλλον, για κακότεχνη φρασεολογία, ή ορθότερα για μη ακριβή φραστική διατύπωση, της εν προκειμένω αληθινής βουλήσεως του νομοθέτη, όπως αυτή συνάγεται από το όλο περιεχόμενο του ν.δ/τος, γεγονός το οποίο προδίδει έλλειψη νομοτεχνικής αρτιότητας. Διαφορετικά, αν δηλ. θεωρούνταν ότι σκοπός του ν.δ./τος ήταν η εξυπηρέτηση του ιδιωτικού συμφέροντος του υπέρ ου η κατάθεση, αυτό θα έθετε υπό αμφισβήτηση το κύρος του ν.δ/τος, γιατί θα προσέκρουε στη συνταγματικώς καθιερούμενη αρχή της ισότητας¹¹ (άρθρ. 4.1 Σ), καθώς και στην αρχή της αντικειμενικής στάθμισης των συμφερόντων δηλ. της Εθνικής Οικονομίας, (υπέρ ης τέθηκε το απόρρητο) και του κατασχόντος δανειστού.

Συνακόλουθα, η ερμηνευτική εκδοχή, η οποία δέχεται, ότι το απόρρητο καθιερώθηκε «υπέρ του Καταθέτη (ή ορθότερα υπέρ του υπέρ ου η κατάθεση) ή υπέρ του «καταθέτη και της Τραπέζης» και πως ο άμεσος και πρώτιστος σκοπός του ν.δ. 1059/1971 είναι η εδραίωση της εμπιστοσύνης των καταθετών προς τα πιστωτικά ιδρύματα, φρονούμε, ότι δεν θα πρέπει να ανταποκρίνεται στην αληθινή βούληση του νομοθέτη.

Ύστερα από όσα αναφέρθηκαν, καταλήγουμε στο συμπέρασμα, ότι το απόρ-

10. Βλ. αντί άλλων, Γ. Μπαμπινιώτη, λεξικό της νέας Ελληνικής γλώσσας (επανεκτύπωση), 1998, λέξη «πρώτιστος».

11. Βλ. Καραμπελα Αγ., ΝοΒ 21 (1972).848, Προβλ. όμως και Κ.Ι. Παπαδημητρίου, ΝοΒ 21(1972) σ.848 (στο τέλος).

ρητο του ν.δ. 1059/1971 τέθηκε προς όφελος της Εθνικής Οικονομίας, δηλ. προς εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος, η ύπαρξη του οποίου αποκλείει την προσφυγή στην αρχή της ισότητας (άρθ. 4.1 Σ.), ως επίσης και στην αρχή της αντικειμενικής σταθμίσεως των εκατέρωθεν συμφερόντων.

3. Απόψεις για την αντισυνταγματικότητα ή μη του ν.δ. 1059/71¹²

Υποστηρίχθηκε, από τον καθηγητή και Ακαδημαϊκό Γεώργιο Μητσόπουλο, ότι το ν.δ. 1059/1979, πρέπει να θεωρείται αντισυνταγματικό, επειδή αντιβαίνει στο άρθρο 119 του Συντάγματος του 1968, το οποίο αντιστοιχεί στο άρθρο 20 του Συντάγματος που ισχύει σήμερα (1975/1986). Σύμφωνα με τη συνταγματική αυτή διάταξη «καθένας έχει δικαίωμα στην παροχή έννομης προστασίας από τα δικαστήρια και μπορεί να αναπτύξει σ'αυτά τις απόψεις του για τα δικαιώματα ή συμφέροντά του, όπως ο νόμος ορίζει». Στο συμπέρασμα περί της αντισυνταγματικότητας του ν.δ. 1059/1971, καταλήγει ο συγγραφέας, γιατί θεωρεί, ότι με την επέκταση του τραπεζικού απορρήτου και στη κατάσχεση στα χέρια της Τραπέζης, ως τρίτης, «θα κατελύετο πρόσφορος και αποτελεσματικός τρόπος ικανοποίησης του εν τω εκτελεστώ τίτλω δικαιώματος και συνεπώς οι δανεισταί θα εστερούντο, παρά την συνταγματικήν επιταγήν, της υπό μορφήν αναγκαστικής εκτελέσεως παρεχόμενης εννόμου προστασίας».

Και για την προεκτεθείσα άποψη, παρά το γεγονός, ότι θεωρήθηκε¹³ και ορθώς, ως η μόνη, η οποία αντιμετώπισε το ζήτημα, κατά τρόπο επιστημονικώς άψογο και θαυμάστηκε για την πρωτοτυπία και τη ρωμαλεότητα της επιχειρηματολογίας της, μολοντούτο διατυπώθηκαν επιφυλάξεις, όσον αφορά στην αντισυνταγματικότητα του ν.δ. 1059/1971. Το επιχείρημα, το οποίο προβάλλεται από την αντίθετη άποψη¹⁴ είναι, ότι ναι μεν, σύμφωνα με το άρθρο 20 του Συντάγματος, ο κα-

12. Μητσόπουλος Γ., Πολιτική Δικονομία § 13, 6.79, Τον ίδιο Δ.6.679. Με την άποψη αυτή του καθηγητού, συντάσσεται και ο Μπρίνιανς, ΝοΒ 21 (1973), σελ.1051 (1055 και 1056), ο ίδιος, αναγκαστική εκτέλεσις, τόμ. γ', εκδ. β', σελ. 1282. - Όμοια και ο Μπέης Κ., Δ.31.37, παρατηρήσεις του κάτω από τις Α.Π. 974/1992 (Δ.24.367) και 785/1999 (Δ.31.36) - Ροϊλός Π., ΝοΒ 26.995 και Ηλιακόπουλος, Ελλην.Δ/σύνη 26 (1985).1497. Αντίθετα, η ΑΠ 3/1993 (Ολομ.) = Ελλην.Δ/σύνη 1993, 14, και Δ.25.497, με αντίθετες παρατηρήσεις Κ. Μπέη, ο ίδιος Δ.28.399 (410). Επίσης αντίθετος είναι και ο Β.Δ. Κιάντος, το τραπεζικό απόρρητο και οι εργασίες συναλλάγματος, 1993, σελ. 1, υποσ. 1, ο οποίος υποστηρίζει τη συνταγματικότητα του ν.δ. 1059/1971 και Καλδέλλης, Αρμ. 1981.719.

13. Ι.Κ. Καρακατσάνης, Ζητήματα Αστικού Δικαίου, 1978, σελ.190 επ.

14. Ι.Κ. Καρακατσάνης, όπ.π.

θένας έχει δικαίωμα στην παροχή έννομης προστασίας με τη μορφή αναγκαστικής εκτελέσεως, αλλά ο ίδιος ο συντακτικός νομοθέτης, με τη φράση, (= επιφύλαξη), που έχει θέσει στο άρθρο τούτο «όπως ο νόμος ορίζει», παρέχει τη δυνατότητα στον κοινό νομοθέτη, κινούμενο πάντοτε μέσα στα πλαίσια του άρθρου 20 Σ., να θέτει περιορισμούς¹⁵ όσον αφορά στην έκταση, μορφή και προϋποθέσεις της προστασίας αυτής.

Όμως κατά τον συγγραφέα¹⁶, η δυνατότητα να θέτονται περιορισμοί τελεί υπό τις εξής δύο προϋποθέσεις: Π ρ ώ τ ο, ο περιορισμός να μη θέτεται «άνευ επαρκούς αιτίας» και δεύτερο, να μη οδηγεί «σε πλήρη αχρήστευση», του άρθρου 20 Σ., κατά τρόπο, που να μη δύναται να εκτελέσει την αποστολή του.

Οι πιο πάνω λόγοι, κατά την ίδια πάντοτε άποψη, δεν συντρέχουν στην προκει-

15. Έτσι, *Ι.Κ.Καρακατσάνης*, όπ.π., όπου γράφει ότι τα ατομικά δικαιώματα είναι ουσιαστικώς δικαιώματα αναγνωριζόμενα από το δίκαιο και ως τέτοια έχουν ω ρ ι σ μ έ ν ο περιεχόμενο, πράγμα το οποίο σημαίνει ότι, είναι ο ρ ι ο θ ε τ η μ έ ν α π ε ρ ι ο ρ ι σ μ έ ν α. Και όπως στη συνέχεια λέει, οι περιορισμοί των ατομικών δικαιωμάτων μπορούν να υπάρξουν, εκτός από τη δυνατότητα που παρέχεται, όπως ειπώθηκε στο κείμενο, από το άρθρο 20 Σ., και από το νόημα της σχετικής διατάξεως, το οποίο διαπιστώνεται από την ερμηνεία της, χωρίς να είναι απαραίτητο να προκύπτουν οι περιορισμοί από άλλες συνταγματικές διατάξεις ή από κοινούς νόμους εκδιδόμενων ύστερα από σχετική πρόβλεψη στη συνταγματική διάταξη. Αντίθετη προς την παραπάνω ερμηνευτική εκδοχή είναι η θέση του *Κ. Μπέη* ο οποίος σχολιάζοντας την με αριθμ. 3/1993 απόφαση της Ολομέλειας του Αρείου Πάγου, που δέχεται την Συνταγματικότητα του ν.δ. 1059/1971 (Δ. 31.36) υποστηρίζει, ότι «τέτοιες ερμηνευτικές εκτιμήσεις θα ήταν αναγκαίες μόνο με την απερίφραστη παραδοχή του ότι το ακατάσχετο των τραπεζικών καταθέσεων μπορεί όντως να οδηγεί σε παράλυση της συνταγματικής κατοχυρωμένης αξίωσης για δραστική δικαστική προστασία, εφ'όσον θα συνέτρεχε αντίπαλο έννομο αγαθό, με συνταγματική κάλυψη, που θα κρινόταν ότι υπερτερεί εκείνης της αξίωσης του δανειστή. Όμως τέτοιο αγαθό με συνταγματική κάλυψη δεν υπάρχει». Αντίθετα, από άλλη θέση (Δ. 28.12), λέει ο συγγραφέας, ότι η δέσμευση όλων των κρατικών οργάνων (και των δικαστηρίων) να σέβονται και να προστατεύουν τα θεμελιακά δικαιώματα, όπως εκείνα για δραστική δικαστική προστασία και για ειρηνική απόλαυση, συνιστά δημόσιο συμφέρον, το οποίο δεν πρέπει να αγνοήσει ο δικαστής για χάρη ενός άλλου δημοσίου συμφέροντος, πολύ περισσότερο όταν αυτό το τελευταίο, στην έκταση που διευκολύνει το ξέπλυμα του βρόμικου χρήματος, αποδοκιμάζεται από την ηθική διάσταση, την οποία και το δημόσιο συμφέρον οφείλει να έχει.

16. Βλ. *Ι.Κ. Καρακατσάνη*, όπ.π. σελ.193, όπου γράφει: ότι δεν θα ήτο ορθό να θεωρηθεί, ότι με τον τυχόν χαρακτηρισμό των τραπεζικών καταθέσεων ως ακατασχέτων θα αχρηστεύονταν εντελώς το άρθρο 20 του Συντάγματος και θα στερούνταν ο δανειστής ολοσχερώς εννόμου προστασίας με τη μορφή της αναγκαστικής εκτελέσεως.

μένη περίπτωση, γιατί τόσο ο (δημοσίου συμφέροντος¹⁷) σκοπός του νόμου, που συνίσταται στην εξεύρεση πόρων, για την ανάπτυξη της οικονομίας της Χώρας, όσο και η δυνατότητα αναγκαστικής εκτελέσεως της «λοιπής περιουσίας»¹⁸ του οφειλέτη, αναιρούν οποιαδήποτε αντίθετη σκέψη.

Οι παραπάνω απόψεις του αείμνηστου καθηγητή *Γιάννη Καρακατσάνη*, προφανώς, αποτέλεσαν το βάθρο επί του οποίου στηρίχθηκε η Ολομέλεια του ακυρωτικού, για να εκδώσει την με αριθμ. 3/1993 απόφασή της.

Πράγματι, η Ολομέλεια του Αρείου Πάγου, κινούμενη προς την ίδια κατεύθυνση με αυτή του *Καρακατσάνη*, αποφάνθηκε, ότι το ακατάσχετο των τραπεζικών καταθέσεων δεν αντίκειται στο άρθρο 20 παρ.1 του Συντάγματος του 1975 για παροχή έννομης προστασίας.

Συγκεκριμένως, η εν λόγω απόφαση δέχεται τα εξής: «αφού η από τα αντικείμενα κατασχέσεως αναγκαστικής ή συντηρητικής, εξαίρεση των απαιτήσεων από χρηματικές καταθέσεις σε Ελληνικές Τράπεζες δεν καθιστά καθ'εαυτήν, αλυσιτελή ουσιαστικώς τη δικαστική προστασία την παρεχόμενη με απόφαση καταψηφιστική για χρηματική παροχή ή με διαταγή πληρωμής».

Ύστερα και από τη νέα θέση (*Μπέη*) της επιστήμης, όπως αυτή εκτέθηκε στα αμέσως προηγούμενα, περί αντισυνταγματικότητας του ν.δ.1059/1971, το θέμα αυτό πρέπει να θεωρείται εξαντλημένο από κάθε άποψη. Τα δε επιχειρήματα, που προβάλλονται τόσο από το λόγο όσο και από τον αντίλογο, κατά την άποψή μας, διακρίνονται για την επιστημονική θεμελίωση και την πειστικότητά τους.

Πιστεύουμε, πάντως, ότι, τώρα πια, η Ολομέλεια του ακυρωτικού, σε περίπτωση που ήθελε αχθεί ενώπιον της και πάλι το θέμα για το οποίο γίνεται λόγος, βοηθούμενη από τη θέση και αντίθεση της επιστήμης, θα μπορέσει να εκδώσει απόφαση, η οποία ως προϊόν σαφώς και επεξεργασμένης επιλογής, δεν μπορεί παρά να είναι και επαρκώς αιτιολογημένη, έτσι ώστε να μη είναι και τόσο εύκολο, για το λόγο αυτό, να εκτεθεί στη βάσανο της κριτικής της επιστήμης.

17. Κατά τον *Κ. Μπέη*, όπ.π. η αντίληψη πως τα θεμελιακά δικαιώματα δήθεν παραλύουν ενώπιον υπερέτερου δημοσίου συμφέροντος, είναι πια ξεπερασμένη. Ακόμη, λέει, ότι το δημόσιο συμφέρον δεν μπορεί να θεραπεύεται με θυσία των θεμελιακών δικαιωμάτων ενός μόνο ατόμου, του εκάστοτε παρεμποδιζόμενου δανειστή, αλλά με θυσία της ολότητας.

18. Βλ. *Ι. Καρακατσάνη*, όπ.π., σελ.193, κατά τον οποίο, το με το ν.δ. 1059/1971 τυχόν καθιερούμενο ακατάσχετο αφορά μόνο καταθέσεις σε χρήμα του οφειλέτη και όχι κατάθεση μετοχών, ομολογιών ή άλλων χρεωγράφων, τις οποίες θα μπορούσε να κατασχέσει ο δανειστής χωρίς τίποτα άλλο.

4. Η δήλωση του άρθρου 985 Κ.Πολ.Δ. και η επίδρασή της στη λειτουργία και το κύρος της κατάσχεσης, στα χέρια της Τράπεζας, ως τρίτης

I. Γενικά

Ως γνωστό, στο κοινό δικονομικό δίκαιο (Κ.Πολ.Δ. 985), η κατάσχεση στα χέρια τρίτου, είτε πρόκειται για αναγκαστική είτε για συντηρητική, δημιουργεί για τον τρίτο, δέσμη υποχρεώσεων. Μία από τις υποχρεώσεις αυτές είναι και αυτή, που αφορά στη λεγόμενη «δήλωση τρίτου».

Και επειδή υποχρέωση χωρίς ευθύνη δεν νοείται, γι' αυτό ο δικονομικός νομοθέτης, με την παραγρ. 3, εδ. β', του άρθρου 985 Κ.Πολ.Δ., όρισε πως σε περίπτωση μη συμμόρφωσης του τρίτου προς την ως άνω υποχρέωση, δηλ. σε περίπτωση παράλειψης ή ανακριβούς δήλωσης, επιβάλλει ως κύρωση, αποζημίωση.

Μεταφερόμενο το ζήτημα στο χώρο της κατάσχεσης των τραπεζικών καταθέσεων, δημιουργεί πολλούς και ποικίλους προβληματισμούς, λόγω της άρνησης του ακυρωτικού, να δεχθεί την εφαρμογή των παραγράφων 1 και 3 του άρθρου 985 Κ.Πολ.Δ. και στην προκείμενη περίπτωση.

Πράγματι, η Ολομέλεια, (κατά πλειονοψηφία), αφορμώμενη από το απόρρητο των τραπεζικών καταθέσεων, που καθιερώθηκε με το ν.δ. 1059/1971 (άρθρ.1), με τις με αριθμούς 1224/1975 και 3/1993 αποφάσεις, αποφάνθηκε, πως απαγορεύεται σε Ελληνική Τράπεζα να προβεί στην κατ' άρθρο 985 Κ.Πολ.Δ. δήλωση, σε περίπτωση κατάσχεσης στα χέρια της, ως τρίτης, τραπεζικής κατάθεσης.

Από το γεγονός αυτό, λέει το ακυρωτικό, έπεται ότι «ούτε η παράλειψη της κατ' άρθρο 985 Κ.Πολ.Δ. δήλωσης εξομοιούται προς αρνητική δήλωση, ούτε ο κατασχών δανειστής δικαιούται ν' ασκήση κατ' αυτής ανακοπή». Και συνεχίζει με τη διαπίστωση, πως η κατάσχεση «έχει, έτσι, εμμέσως καταστεί ανεπίτρεπτη κατά νόμο και αν πραγματοποιηθεί είναι άκυρη δυνάμει των ανωτέρω διατάξεων του ν.δ. 1059/1971».

Η θεωρία, στο σύνολό της, δεν έμεινε απαθής έναντι των θέσεων της Ολομέλειας, που παρετέθησαν και αντιπαρέταξε πολλές και αξιόλογες απόψεις. Οι περισσότερες, όμως, απ' αυτές αντιμετώπισαν το θέμα από μια ευρύτερη οπτική γωνία.

Γι' αυτό επιλέξαμε εκείνες που ερεύνησαν το θέμα από δικονομική, κυρίως, άποψη, που αποτελεί και το αντικείμενο της παρούσης εργασίας.

Ας παρακολουθήσουμε, λοιπόν, τις αντιπαραθέσεις της θεωρίας στις θέσεις της Ολομέλειας στα θέματα, του ανυπόχρεου της Τράπεζας προς υποβολή δήλωσης, της μη εφαρμογής της παρ. 3 του άρθρου 985 Κ.Πολ.Δ., περί των συνεπειών της παράλειψης, καθώς και της επίδρασης της παράλειψης αυτής επί του κύρους της κατάσχεσης των τραπεζικών καταθέσεων.

II. Η άποψη Γιάννη Καρακατσάνη «περί υπάρξεως κενού στο νόμο»

Υποστηρίχθηκε, από τον αείμνηστο καθηγητή *Γιάννη Καρακατσάνη*, ότι αναφορικά με το κατασχετό ή μη των τραπεζικών χρηματικών καταθέσεων υπάρχει «πρωτογενές ηθελημένο και αφανές κενό, προκύπτον κατά την ερμηνεία του δικαίου»¹⁹. Ειδικότερα, δέχεται η ερμηνευτική αυτή εκδοχή, ότι η διάταξη του άρθρου 1 του ν.δ. 1059/1971, με την οποία εισάγεται το απόρρητο, έχει διατυπωθεί «υπέρ το δέον ευρέως» και για το λόγο αυτό πρέπει να υποβληθεί σε ορισμένο περιορισμό²⁰. Και την άποψη του αυτή τη θεμελιώνει επί των ακολούθων. Δέχεται ότι η αποδοχή της εκδοχής, ότι η απαγόρευση παροχής πληροφοριών περιλαμβάνει και την κατά το άρθρο 985 περ. 1 εδ. α' Κ.Πολ.Δ. δήλωση αποτελεί «εξαιρετική» περίπτωση, δηλαδή διαφορετική, κατά τη φύση και το σκοπό, απ' αυτές, που απαρτίζουν το σύνολο των περιπτώσεων, στις οποίες αναφέρεται το απόρρητο.

Συνακόλουθα, λέει, «ο εκ της ιδέας του δικαίου πηγάζων κανών ο επιτάσσει την διάφορον μεταχείρισιν των διαφόρων, επιβάλλει να μη εφαρμοσθεί επί ταύτης η υπό του αναφερόμεντος ν.δ/τος (1059/1971) εισαγομένη ρύθμιση περί του τραπεζικού απορρήτου»²¹.

19. *Καρακατσάνης Γιάννης*, *Ζητήματα Αστικού δικαίου*, 1978, σελ.196. Και τον καθηγητή *Χριστοδούλου Φ.*, Δ.Ε.Ε. 3/1998, σελ.235, Προβληματίσε το ζήτημα, εάν η μη δήλωση ή η άρνηση δηλώσεως λόγω απορρήτου, υπάγεται στη ρύθμιση του άρθρου 985 παρ.3 εδ.α' Κ.Πολ.Δ. Αναρωτήθηκε ο συγγραφέας μήπως ως προς την περίπτωση αυτή υπάρχει κενό στη ρύθμιση και σε καταφατική περίπτωση, πως έπρεπε το κενό αυτό να πληρωθεί, δηλ. εάν έπρεπε να πληρωθεί κατ'αντιδιαστολή, ή κατ'αναλογία προς την ρύθμιση της 985 παρ.3 εδ. α' Κ.Πολ.Δ. Κατά τον συγγραφέα η απάντηση στο ανωτέρω ερώτημα, είναι ότι έπρεπε κανονικά να αναζητηθεί σε στάθμιση και σύγκριση της θέσεως των συμφερόντων στη μία και στην άλλη περίπτωση. Τέτοιο ζήτημα, όπως λέει, δεν απασχόλησε τον Άρειο Πάγο.

20. ΑΠ 3/1993 Ολομέλεια (πλειοψηφία). Όμοια και *Χριστοδούλου Φ.*, ΔΕΕ 3.1998, σελ.232(235).

21. Βλ. *Γιάννη Καρακατσάνη*, όπ.π. σελ.196, 197, όπου γράφει, πως το γεγονός ότι έχει διατυπωθεί ευρέως η διάταξη του άρθρου 1 ν.δ. 1059/1971 «καθίσταται φανερόν, εάν λάβη τις υπ'όψιν τον σκοπόν του περί ού νομοθετικού διατάγματος. Σκοπός αυτού είναι, ως άλλωστε προκύπτει και εξ αυτής ταύτης της διατυπώσεώς του, η δια λόγους ενισχύσεως της τραπεζικής αποταμιεύσεως απαγόρευσις παροχής υπηρεσιακών πληροφοριών εν σχέσει προς χρηματικές καταθέσεις. Το ότι μόνον αυτός είναι ο σκοπός του ν.δ. 1059/1971 καθιστούν έτι βεβαιότερον τα ήδη εκτεθέντα ανεπιεική –τόσον για τους δανειστές, όσον και δια τας ιδίας τας Τράπεζας- αποτελέσματα, τα οποία συνεπάγεται αναποφεύκτως η αποδοχή της εκδοχής, ότι η απαγόρευσις παροχής πληροφοριών περιλαμβάνει και την δήλωσιν, εις την οποίαν είναι υποχρεωμένη να προβή η τράπεζα ως τρίτη, βάσει της Κ.Πολ.Δ.

Και ο Άρειος Πάγος, δέχτηκε αργότερα ότι η παράλειψη η άρνηση της Τραπεζής προς υποβολή δηλώσεως λόγω του απορρήτου, αποτελεί *διαφορετική περίπτωση*, εκείνης που προβλέπεται από το άρθρο 985, παρ. 3, εδ. α' Κ.Πολ.Δ.

Η κατά τ'ανωτέρω πολύ ενδιαφέρουσα και πρωτοποριακή, θα έλεγε κανείς νομική κατασκευή, θα πρέπει να ειπωθεί, ότι δεν έτυχε της δεούσης προσοχής εκ μέρους της θεωρίας. Η νομολογία (ΑΠ 3/1993) υιοθέτησε, ως φαίνεται, το πρώτο σκέλος της απόψεως του *Καρακατσάνη*, δηλ. εκείνο πάνω στο οποίο στηρίχθηκε η όλη προβληματική του συγγραφέα, δεν ευτύχησε όμως να πράξει το ίδιο και για το δεύτερο σκέλος, στο οποίο εμπεριέχεται και η λύση του προβλήματος, περί του οποίου πρόκειται.

Ως προς την τελευταία (νομολογία), θα μπορούσε να ειπωθεί, πως η στάση της έναντι της κατά τα άνω νομικής κατασκευής ήταν η αναμενόμενη. Και τούτο γιατί είναι γνωστό, ότι η νομολογία αποφεύγει, κατά κανόνα, να υιοθετεί πρακτικές, με άκρως θεωρητικό υπόβαθρο, όπως είναι αυτή για την οποία γίνεται λόγος. Τ'ανωτέρω, βέβαια, δεν μπορούν σε καμία περίπτωση, να μειώσουν την αξία της επιστημονικής αυτής προσπάθειας, προς επίλυση του επίμαχου ζητήματος του κατασχετού ή μη των τραπεζικών χρηματικών καταθέσεων.

III. Η άποψη Γιάννη Μπρίνια

Ο αείμνηστος συγγραφέας της αναγκαστικής εκτελέσεως *Γιάννης Μπρίνιας*, δεν συμφωνεί με τις θέσεις των αποφάσεων της Ολομέλειας του ακυρωτικού περί μη υποχρεώσεως της Τραπεζής προς υποβολή της κατ' άρθρον 985 Κ.Πολ.Δ. δηλώσεως, που απορρέει από τον χαρακτηρισμό, από την Ολομέλεια του Α.Π., της κατάσχεσης ως άκυρης. Πράγματι, όπως έχει ειπωθεί, ο Άρειος Πάγος με τις με αριθμούς 1224/1975 και 3/1993 αποφάσεις της (πλειοψηφίας) της Ολομέλειας, δέχεται ότι, λόγω του απορρήτου, που καθιερώνει το άρθρο 2 του ν.δ. 1059/1971, απαγορεύεται σε Ελληνική Τράπεζα, να προβεί στην κατ' άρθρο 985 Κ.Πολ.Δ. προβλεπόμενη δήλωση, σε περίπτωση κατάσχεσης στα χέρια της ως τρίτης, τραπεζικών χρηματικών καταθέσεων.

Αλλ' ως είναι γνωστό, στο κοινό δικονομικό δίκαιο, η παράλειψη της κατ' άρθρο 985 Κ.Πολ.Δ. δηλώσεως ισοδυναμεί με αρνητική δήλωση. Το ακυρωτικό δικαστήριο, απομακρυνόμενο από το ρητό γράμμα του νόμου (Κ.Πολ.Δ. 983), αποφαι-

985 κατά την διαδικασίαν της κατασχέσεως απαιτήσεως της χρηματικής καταθέσεως στα χέρια αυτής. Η τελευταία αυτή περίπτωση αποτελεί συνεπώς εξαιρετικήν τοιαύτην, επί της οποίας δεν «αληθεύει» ο σκοπός του ν.δ. 1059/1971».

νεται, πως, στη συγκεκριμένη περίπτωση, «ούτε η παράλειψη της κατ' άρθρο 985 Κ.Πολ.Δ. δηλώσεως εξομοιούται προς αρνητική δήλωση, ούτε ο κατασχών δανειστής δικαιούται ν' ασκήσει κατ' αυτής ανακοπή» της τοιαύτης κατασχέσεως ούσης ανεπιτρέπτου και ως εκ τούτου ακύρου» (ΑΠ 1224/1975), ή κατ' άλλη ταυτόσημη διατύπωση «η κατάσχεση έχει, έτσι, εμμέσως, καταστεί ανεπίτρεπτη²² κατά νόμο και αν πραγματοποιηθεί είναι άκυρη» (ΑΠ 3/1993).

Την αντίθεσή του στις προεκτεθείσες απόψεις του Ακυρωτικού, εκφράζει ο *Μπρίνιας*, με σειρά πραγματικών και υποθετικών, συλλογιστικών κρίσεων.

Καταρχάς, ο συγγραφέας, δεν συμφωνεί με την άποψη του ακυρωτικού πως «η κατασκευή του απορρήτου και εντεύθεν της δικονομικής ακυρότητας» έχει ως συνέπεια το ανυπόχρεο της Τραπέζης προς υποβολή δηλώσεως. Και τούτο, γιατί, όπως λέει, μια τέτοια ερμηνευτική προσέγγιση του ζητήματος, προσκρούει στη λειτουργία της δικονομικής ακυρότητας. Πράγματι, υπό το καθεστώς του Κ.Πολ.Δ. η ακυρότητα δεν επέρχεται αυτοδικαίως²³, αλλ' απαγγέλλεται με δικαστική απόφαση (Κ.Πολ.Δ 159)²⁴.

Πριν τη δικαστική κήρυξή της, η πράξη παράγει τις συνέπειές της. Εξ ου έπεται ότι διατηρείται και η υποχρέωση της Τραπέζης προς υποβολή δηλώσεως.

Το επιχείρημα του *Μπρίνια*, πρέπει να θεωρηθεί, όχι μόνο πειστικό, αλλά και αφοπλιστικό, θα έλεγε κάποιος, με την έννοια ότι εξουδετερώνει τους επί του προκειμένου αντίθετους ισχυρισμούς των αποφάσεων της Ολομέλειας (ΑΠ 1224/1973 και 3/1993).

5. Περί απαλλαγής της Τράπεζας προς υποβολή δήλωσης για την ύπαρξη ή μη των καταθέσεων που κατασχέθηκαν στα χέρια της, ως τρίτης.

Ως είναι γνωστό, σύμφωνα με την παρ.1 του άρθρου 2 ν.δ. 1059/1971, απαγορεύεται στα πρόσωπα που αναφέρονται σ' αυτή, να παρέχουν «καθολιονδήποτε» τρόπο «οιανδήποτε» πληροφορία περί των τραπεζικών καταθέσεων.

Η κατά τ' ανωτέρω ευρεία διατύπωση του νόμου (= ν.δ. 1059/1971), ο οποίος ομιλεί για απαγόρευση παροχής «οιασδήποτε» πληροφορίας, έγινε αφορμή για

22. Βλ. για την έννοια του όρου «ανεπίτρεπτη» κατωτέρω, σελ.43, υποσ.45.

23. Βλ. Κ. Μπέη, η ανίσχυρος, σελ.161, τον ίδιο, Πολιτ.Δικ. άρθρ. 159, σελ. 825, τον ίδιο Θεμελιακές έννοιες, 1984, σελ. 160, *Σοφιαλίδη*, όπ.π. σελ. 184 επ. 217 επ., 255-259, 270, επ., 276-277, 287-293.

24. Βλ. Κ. Μπέη, όπ.π. – *Σοφιαλίδη*, όπ.π. σελ.254 επ. – Π.Γέσιου / *Φαλτσή – Καϊσης*, όπ.π.

να υποστηριχθεί από την πλειονοψηφία της Ολομέλειας του Αρείου Πάγου (απόφαση 1224/1975), ότι στο περί ού πρόκειται απόρρητο περιλαμβάνεται «πάσα γενικώς» πληροφορία, σχετική με χρηματικές τραπεζικές καταθέσεις και επομένως και αυτή που αφορά στη δήλωση του άρθρου 985 περ. 1 εδ. α' Κ.Πολ.Δ. Εξ αυτού, λέει η απόφαση, έπεται ότι «ούτε η παράλειψη της δηλώσεως ταύτης εξομοιούται προς αρνητική δήλωση Ούτε ο κατασχών δανειστής δικαιούται να ασκήσει κατ'αυτής ανακοπή...».

Όπως γίνεται αμέσως αντιληπτό οι σκέψεις αυτές της απόφασης στερούνταν οποιασδήποτε αιτιολογίας. Συγκεκριμένα δεν δίνονταν εξήγηση με πιο κριτήριο είχε υπαχθεί στη γενική απαγόρευση παροχής πληροφοριών –που έχουν σχέση με χρηματικές τραπεζικές καταθέσεις- και η δήλωση της Τραπεζής (985 Κ.Πολ.Δ.), σε περίπτωση που επιβάλλονταν στα χέρια της ως τρίτης, κατάσχεση επί των εν λόγω καταθέσεων.

Ακόμη, δεν εξηγούσε γιατί η παράλειψη υποβολής δηλώσεως δεν εξομοιώνεται με αρνητική δήλωση, καθώς επίσης για πιο λόγο η δήλωση αυτή δεν είναι δεκτική ανακοπής²⁵.

Οι πλημμέλειες αυτές της αποφάσεως, για την οποία γίνεται λόγος (ΑΠ 1224/1979), επισημάνθηκαν και συγχρόνως προβληματίσαν τους επιστήμονες, που ασχολήθηκαν με το θέμα αυτό, οι οποίοι έθεσαν υπό αμφισβήτηση το κατά πόσο η ερμηνευτική αυτή εκδοχή ανταποκρίνονταν στο αληθές νόημα των διατάξεων των άρθρων 1 και 2 παρ.1 του ν.δ. 1059/1971.

Τελικώς δέχθηκαν, ότι, χωρίς αμφιβολία, δεν πρέπει να δοθεί στο ν.δ. 1059/1971 το νόημα το οποίο του προσδίδει η ανωτέρω απόφαση του ακυρωτικού²⁶. Γιατί τα αντιθέτως γινωμένα αποδεκτά από την απόφαση, υπερακοντίζουν τον σκοπό του νομοθέτη και οδηγούν σε απαράδεκτες λύσεις²⁷. Κατά τον καθηγητή και Ακαδημαϊκό *Μητσόπουλο*²⁸, «τόσον εκ του περιεχομένου του άρθρου 1 ν.δ.

25. Βλ. *Κ. Μπέν*, Παρατηρήσεις του κάτω από την ΑΠ 3/1993 πλειοψ. Ολομ. Α 25, 502.

26. Βλ. *Γιάννη Καρακατσάνη*, Ζητήματα Αστικού δικαίου, 1978, σελ.185, Πρβλ. όμως τον ίδιο, όπ.π. σελ.196, όπου γράφει ότι «ο νόμος παρέχει εκ πρώτης τουλάχιστον όψεως την εντύπωση, ότι ρυθμίζει και την περί ής περίπτωση: το υπό του άρθρου 1 του ν.δ. 1059/71 εισαγόμενο απόρρητον φαίνεται ότι περιλαμβάνει και την κατά Κ.Πολ.Δ. 985 δήλωσιν υπό της Τραπεζής».

27. *Μπρίνις*, Το Τραπεζικόν Απόρρητον εν σχέσει προς την κατάσχεσιν στα χέρια τρίτου, ΝοΒ 21/1973) σελ. 1051(1054).

28. *Μητσόπουλος Γ.*, Πολιτική Δικονομία § 13, τον ίδιο Δ.6.679.

1059/1971 όσον και εκ του διωκομένου υπό του νομοθετήματος σκοπού προκύπτει ότι ναι μεν αι διατάξεις τούτου – επεκτείνονται και εν προκειμένω, ένθα αι καθιερούσαι υποχρέωσιν δηλώσεως του τρίτου, ως και αι ορίζουσαι τας συνεπείας της παραλείψεως ή αρνητικής δηλώσεως του τρίτου, διατάξεις του Κ.Πολ.Δ., υποχωρούν, αλλ'ή τοιαύτη ρύθμισις δέον να θεωρηθεί ως αντικείμενη εις το άρθρο 119 του ισχύοντος Συντάγματος».

Την παντελή έλλειψη αιτιολογίας και θεμελιώσεως διέγνωσε, ως φαίνεται, και το ακυρωτικό, γι'αυτό έστω και αργά, δηλαδή μετά παρέλευση 18 ετών(!)εξέτασε εκ νέου το θέμα και με την με αριθμό 3/1993 απόφαση της Ολομέλειάς του, που και αυτή λήφθηκε κατά πλειονοψηφία, προσπάθησε να δώσει απάντηση στα προαναφερθέντα ερωτήματα, με επιχειρήματα, κατά το μάλλον ή ήττον πειστικά. Στην ενέργεια αυτή προήλθε το ακυρωτικό, προφανώς, στην προσπάθειά του να διασκεδάσει τις αρνητικές εντυπώσεις, που δημιουργήθηκαν από τις διατυπωτικές ατέλειες της προηγούμενης απόφασής του²⁹.

Ειδικότερα, δέχεται το ακυρωτικό, με τη νέα απόφαση (ΑΠ 3/1993) της Ολομέλειας, ότι η παράλειψη ή άρνηση της Τραπέζης προς υποβολή δηλώσεως, λόγω του απορρήτου αποτελεί διαφορετική περίπτωση, εκείνης, που προβλέπεται από το άρθρο 985, παρ. 3 εδ. α' Κ.Πολ.Δ.³⁰.

Το επιχείρημα του ακυρωτικού προς στήριξη της απόψεώς του αυτής είναι, ότι η εφαρμογή της § 3 εδ. α' του άρθρ. 985 Κ.Πολ.Δ. προϋποθέτει υποχρέωση του τρίτου να προβεί στη ρητή δήλωση της παρ. 1 του ίδιου άρθρου.

Στην προκειμένη όμως περίπτωση, συνεχίζει, δεν υπάρχει υποχρέωση για την τράπεζα, αλλά νομική αδυναμία προς υποβολής δηλώσεως, που οφείλεται στην απαγόρευση του απορρήτου³¹.

Επομένως, κατά την αυτή πάντοτε άποψη, «δηλοποίηση αρνήσεως ή παράλειψη να προβεί σε δήλωση δεν συνιστά αρνητική δήλωση».

29. Πρβλ. όμως και Κ.Μπέη Δ.25.504, όπου γράφει ότι «η πλειοψηφία της σχολιαζόμενης απόφασης (σ.σ. 3/1993) δεν προσθέτει καμία νέα σκέψη στη θέση της παλαιότερης 1224/1975 απόφασης της Ολομέλειας. Το μόνο καινούργιο, που προσθέτει η πλειοψηφία της σχολιαζόμενης απόφασης στο σκεπτικό της πλειοψηφίας της προαναφερόμενης παλαιότερης απόφασης της Ολομέλειας του Αρείου Πάγου είναι η επίκληση του επιρρήματος «εμμέσως».

30. Βλ. και Φ.Χριστοδούλου, γνωμοδ. εις Δ.Ε.Ε. 3/1998, σελ.232 (235), όπου γράφει ότι, ο ΑΠ εθεώρησε ότι «η παράλειψη δήλωσης λόγω απορρήτου αποτελεί αυτονοήτως διαφορετική, δηλαδή νομικώς διακριτέα, έννοια, η οποία δεν εξομοιώνεται και δεν πρέπει κατά νόμον να εξομοιώνεται προς αρνητική δήλωση».

31. Βλ. και Φ.Χριστοδούλου, όπ.π.

Αυτή όμως η απαγόρευση υποβολής δηλώσεως (985 παρ. 1 Κ.Πολ.Δ.) εκ μέρους της Τραπεζής, με τη δικαιολογία ότι μια τέτοια ενέργεια αποτελεί μορφή παραβιάσεως του απορρήτου των χρηματικών τραπεζικών καταθέσεων, έχει σαν αποτέλεσμα, κατά την άποψη της Ολομέλειας, να μη δικαιούται ο κατασχών να ασκήσει ανακοπή.

Πράγματι, σύμφωνα με το άρθρο 986 Κ.Πολ.Δ., ο κατασχών έχει δικαίωμα να ασκήσει ανακοπή, μέσα σε τριάντα ημέρες από τη δήλωση του άρθρου 985 Κ.Πολ.Δ.

Τούτο κατά την ορθή συλλογιστική του Αρείου Πάγου σημαίνει, ότι η ανακοπή προϋποθέτει δήλωση. Η προϋπόθεση όμως αυτή δεν είναι δυνατόν να πληρωθεί, δοθέντος, ότι σύμφωνα με τις εκτεθείσες σκέψεις της αποφάσεως, για την οποία γίνεται λόγος, απαγορεύεται η υποβολή δηλώσεως εκ μέρους της τραπεζής. Κατά λογική και νομική λοιπόν ακολουθία, μη υπαρχούσης δηλώσεως, δεν είναι νοητή και η άσκηση κατ'αυτής ανακοπής³².

Είναι αλήθεια, ότι και η νεώτερη απόφαση (3/1993) της πλειονοψηφίας της Ολομέλειας του Αρείου Πάγου, στην ουσία ταυτίζεται με την παλαιότερη (1224/1975) απόφασή της.

Γι'αυτό δεν μπορεί παρά να συμφωνήσει κανείς με τα εύστοχα σχόλια του καθηγητή *Μπέη*, ο οποίος παρατηρεί, ότι και η νέα απόφαση της πλειονοψηφίας της Ολομέλειας «δεν προσθέτει καμία νέα σκέψη στη θέση της παλαιότερης»³³.

Βέβαια, το σκεπτικό της απόφασης 3/1993 της Ολομέλειας, εμφανίζεται πληρέστερο, σε σύγκριση με το αντίστοιχο τοιούτο της παλαιότερης (1224/1975), απόφασής της, το οποίο χαρακτηριζόταν από παντελή έλλειψη δικαιολογίας και θεμελιώσεως των σε αυτή διατυπωμένων σκέψεων. Δεν μπορεί όμως να ισχυρισθεί κάποιος, ότι η πληρότητα αυτή είναι σε τέτοιο βαθμό, έτσι ώστε, να παρέχεται η δυνατότητα στη θεωρία να διατυπώνει τις απόψεις της επί συγκεκριμένων θέσεων της νομολογίας³⁴ και να μη αναγκάζεται ν'αναλύσκεται σε υποθετικούς συλλογισμούς³⁵, προκειμένου ν'αντιπαραθέσει στις σκέψεις της απόφασης, τις δικές του απόψεις.

32. Κατά τον *Μπέη*, η ΑΠ 3/1993, αφήνει μετέωρο το ερώτημα «αν η απαγόρευση μαρτυρίας των οργάνων και υπαλλήλων στηρίζει όντως το συμπέρασμα ότι η παράλειψή της κατά το άρθρο 985 Πολ.Δ. δήλωση Ελληνικής Τράπεζας είναι ανεπίδεκτη ανακοπής κατά το άρθρο 986».

33. *Κ. Μπέης*, παρατηρήσεις του κάτω από την ΑΠ 3/1993, Δ.25.504.

34. Η πολύ περιορισμένη έκταση των θεμελιωτικών του σκεπτικού της μέσων, ήταν, προφανώς, εκείνο που ανάγκασε τον Καθηγητή *Μπέη*, να πει, ότι «η πλειοψηφία της σχολιαζόμενης απόφασης δεν φαίνεται να αισθάνθηκε την ανάγκη να δώσει στο σημείο αυτό εγγύτερες εξηγήσεις». (Α. 25.505) και αργότερα, να επανέλθει και να χαρακτηρίσει την αιτιολόγησή της ως «λακωνική και ελλειπτική» (Δ. 31.35).

35. Βλ. αντί πολλών, τους π.χ. *Κ. Μπέη*, όπ.π. 63.505, όπου γράφει: «Αν αυτό είναι το

Και σε τελευταία ανάλυση, θα μπορούσε να ειπωθεί, ότι η επίμαχη θέση της απόφασης της Ολομέλειας (3/1993) δεν κατόρθωσε ν'ανταποκριθεί στις προσδοκίες³⁶ των επιστημόνων, που ασχολήθηκαν με το επίμαχο θέμα και δεν εισακούστηκαν οι εκφράσεις των ευχών τους, για μία (αντί) στροφή των θέσεών της³⁷.

6. Η ιδιότητα του δανειστή, που επέβαλλε κατάσχεση σε απαιτήσεις από τραπεζικές καταθέσεις, ως δικαιούχου ή μη αυτών, αποτελεί κριτήριο για την ύπαρξη υποχρέωσης της Τράπεζας προς υποβολή δήλωσης (Κ.Πολ.Δ. 985)

I. Γενικά

Το άρθρο 1 παρ. 1 εδ. α' του ν.δ. 1059/1971 «Περί του απορρήτου των τραπεζικών καταθέσεων» ορίζει τα εξής:

«Οι κάθε μορφής καταθέσεις σε πιστωτικά ιδρύματα είναι απόρρητες». Εξ αυτού γεννήθηκε το ερώτημα, εάν το απόρρητο καταλαμβάνει και τον καταθέτη και δικαιούχο της καταθέσεως, που έχει κατασχεθεί.

Εκράτησε δε η ορθή άποψη, ότι η παροχή πληροφοριών από την Τράπεζα προς

νόημα της προαναφερόμενης σκέψεως της πλειοψηφίας της σχολιαζόμενης απόφασης, τότε....» και *Γιάννη Καρακατσάνη*, *Ζητήματα Αστικού Δικαίου*, 1978, σελ.195, «Εάν θεωρήσῃ τις, ότι αι διατάξεις του ν.δ. 1059/1971 έχουν την έννοιαν, ότι...».

36. Βλ. *Π. Μάξη*, *Μερικές σκέψεις για την κατάσχεση σε χέρια τρίτου (και ιδιαίτερα σε Τράπεζα ως τρίτη)*, ΔΕΕ 5/1997 (έτος 3ο), 455 και τους στην υποσημ.3, παραπεμπόμενους, ο οποίος αναφέρει, ότι η απόφαση (3/1993) της Ολομέλειας του ΑΠ, διέψευσε τις προσδοκίες της θεωρίας η οποία ευθύς εξαρχής και ομόφωνα είχε κατακρίνει την ερμηνευτική αυτή θέση περί ακατάσχετων των τραπεζικών χρηματικών καταθέσεων και ανέμενε εύλογα, μετά την έκδοση της απόφασης του (Α' Τμήματος) αριθμ. 974/1992, με την οποία είχε κριθεί το αντίθετο, να συνταχθεί με τη σωστή αυτή άποψη». Οι ελπίδες όμως δεν έσβησαν, αλλ'αντίθετα αναπτερώθηκαν, και ιδιαίτερα μετά και την έκδοση της με αριθμ. 785/1999 αποφάσεως του (Τμήματος) του ΑΠ, δημοσιευθείσα στη Δ.31.34, με σύμφωνα σχόλια *Κ. Μπέη*, όπου γράφει ότι: «Με τη σχολιαζόμενη απόφαση αναμένεται ότι άνοιξε –επιτέλους- ο δρόμος για την Ολομέλεια του Αρείου Πάγου να κάνει την επιβαλλόμενη στροφή στο πρόβλημα του κατασχετού, των τραπεζικών καταθέσεων». Και ο *Φ. Χριστοδούλου*, ΔΕΕ 3/1998 (έτος 4ο) σελ. 232, εκ του λόγου ότι και στις δύο αποφάσεις της Ολομέλειας «υπάρχουσες ισχυρές μειοψηφίες δικαιολογούν την ελπίδα στροφής. Γιατί όπως, σωστά λέει, «δεν είναι ασύνηθες, άλλωστε, στις γνώμες της μειονοψίας να κυοφορείται η γνώμη που θα επικρατήσει αύριο».

37. Βλ. *Γιάννη Καρακατσάνη*, *όπ.π.* σελ.199, ο οποίος εκφράζει την ελπίδα, ότι «ο Άρειος Πάγος μετά την ασκηθείσα επιστημονική κριτική, θα μεταβάλῃ την νομολογίαν του».

τον καταθέτη και δικαιούχο των εν λόγω καταθέσεων δεν απαγορεύεται³⁸. Το επιχείρημα που προβάλλεται προς στήριξη της απόψεως αυτής, είναι ότι, με το ν.δ. 1059/1971 διασφαλίζεται το απόρρητο των τραπεζικών καταθέσεων έναντι των τρίτων και όχι ως είναι φυσικό και έναντι του ίδιου του καταθέτη.

Κατόπιν της ορθής αυτής ερμηνευτικής εκδοχής, ήταν επόμενο ν'αναρωτηθεί η επιστήμη, εάν η δήλωση της Τράπεζας, ως τρίτης, προς τον κατασχόντα, αποτελεί δήλωση προς δικαιούχο ή είναι δήλωση προς μη δικαιούχο.

Γιατί, όπως λέγεται, εάν συνέβαινε το πρώτο, δηλ. εάν η δήλωση θεωρούνταν ότι αποτελεί δήλωση προς δικαιούχο, τότε η τράπεζα οφείλει να επιδείξει την ίδια συμπεριφορά, με αυτή που επιδεικνύει και έναντι του καταθέτη και δικαιούχου της εκ της καταθέσεως απαιτήσεως. Με απλά λόγια θα έπρεπε να θεωρήσει και τον κατασχόντα ως δικαιούχο. Το θέμα απασχόλησε τόσο τη θεωρία όσο και τη νομολογία και διατυπώθηκαν αντίθετες απόψεις.

II. Η θέση της νομολογίας

Ο Άρειος Πάγος με την με αριθμ. 3/1993 απόφαση της Ολομέλειας (πλειοψηφία), έκρινε, πως η δήλωση του άρθρου 985 Κ.Πολ.Δ. αποτελεί ανακοίνωση γνώσεως απευθυνόμενη σε μη δικαιούχο της απαιτήσεως που έχει κατασχεθεί.

Το επιχείρημα που επικαλείται το ακυρωτικό αντλείται, από το κοινό δικονομικό δίκαιο. Πράγματι, σύμφωνα με όσα γίνονται δεκτά (ΑΠ 3/1993) η κατάσχεση, αναγκαστική ή συντηρητική, δεν «συνεπάγεται καθ' εαυτήν, αυτοδίκαιη εκ του νόμου εκχώρηση της απαιτήσεως, σ' εκείνο που προβαίνει στην κατάσχεση», έτσι, ώστε να μπορεί να θεωρηθεί ο κατασχών αναγκαστικός εκδοχέας των δικαιωμάτων του καταθέτη και συνεπώς και δικαιούχος της απαιτήσεως τούτου κατά της Τράπεζας. Αλλ'όπως ειπώθηκε, το απόρρητο απαγορεύει την παροχή πληροφοριών για την ύπαρξη καταθέσεων σε μη δικαιούχο, συνακόλουθα και στον κατασχόντα.

Ο Άρειος Πάγος με την ως άνω απόφασή του (3/1993), αναφορικά με το χρονικό σημείο επελεύσεως της αναγκαστικής εκχωρήσεως, διακρίνει μεταξύ αναγκαστικής και συντηρητικής κατασχέσεως και δέχεται τα ακόλουθα:

Επί αναγκαστικής κατασχέσεως και υπό την προϋπόθεση ότι η δήλωση του τρίτου είναι θετική (καταφατική), η αναγκαστική εκχώρηση, επέρχεται μετά παρέλευση οκτώ ημερών από της επιδόσεως του κατασχετηρίου στον οφειλέτη (Κ.Πολ.Δ. 985 παρ. 1 εδ. α'). Εάν όμως η ως άνω δήλωση είναι αρνητική (αποφατι-

38. Βλ. *Μπρίνια*, ΝοΒ 21.1053, τον ίδιο αναγκαστική εκτέλεσις, παρ. 444., *Γραμματικά*, ΕΕΝ 1976.201.

κή), η εκχώρηση επέρχεται «δια της τελεσιδικίας της αποφάσεως με την οποία γίνεται δεκτή, η κατά το άρθρο 986 Κ.Πολ.Δ. ανακοπή». Επί συντηρητικής κατασχέσεως απαιτήσεως δέχεται το ακυρωτικό, όπως και η άνω εκχώρηση επέρχεται [«όταν υπάρξει συρροή της καταφατικής ως άνω δηλώσεως ή της τελεσίδικης αποφάσεως επί της ανακοπής (Κ.Πολ.Δ. 986)], με τελεσίδικη δικαστική απόφαση παραδοχής αγωγής, εκείνου που κατέσχε, κατά του φερομένου ως οφειλέτη, περί της κυρίας απαιτήσεως, ή σε περίπτωση εκδόσεως γι' αυτήν διαταγής πληρωμής (Κ.Πολ.Δ. 715 παρ.5 εδ.τελευταίο), με όρο, εναλλακτικό, εφαρμογής του άρθρου 29 παρ.1 του Εισαγωγικού Νόμου του Κ.Πολ.Δ. (Πρβλ. ΑΚ 1263)».

III. Η θέση της θεωρίας

Καταρχάς, πρέπει να λεχθεί, ότι, αναφορικά με το χρονικό σημείο επελεύσεως της αναγκαστικής εκχωρήσεως, ο νόμος σιωπά. Στην κοινή εκτέλεση και την κρατούσα στη θεωρία άποψη, γίνεται δεκτό ότι, η αναγκαστική εκχώρηση της κατασχεμένης απαιτήσεως επέρχεται οκτώ ημέρες μετά την επίδοση του κατασχετηρίου εγγράφου στον οφειλέτη και υπό την προϋπόθεση ότι ο τρίτος έκανε καταφατική δήλωση (Κ.Πολ.Δ. 988 παρ. 1 εδ. α')³⁹.

Επί συντηρητικής κατασχέσεως στα χέρια τρίτου, η αναγκαστική εκχώρηση επέρχεται δια και από της τελεσιδικίας της αποφάσεως του δικαστηρίου της δεχόμενης την αγωγή επί της κύριας υποθέσεως. Από το σημείο αυτό, η επιβληθείσα συντηρητική κατάσχεση τρέπεται αυτοδικαίως σε αναγκαστική⁴⁰.

IV. Ειδικότερα η θέση των καθηγητών Κ. Μπέη και Στελ. Κουσουύλη

Στη θεωρία, σχετικά με το χρονικό σημείο επέλευσης της δια της κατασχέσεως στα χέρια τρίτου επερχομένης αναγκαστικής εκχώρησης, διατυπώθηκαν δύο διαμετρικά αντίθετες απόψεις, από τους καθηγητές Κ. Μπέη και Στ. Κουσουύλη. Από την πρώτη των απόψεων αυτών (Μπέη), υποστηρίχθηκε, πως η αναγκαστική εκχώρηση συντελείται αναδρομικά, από το χρόνο επίδοσης του κατασχετηρίου στον τρίτο.

Από άλλη άποψη (Κουσουύλη) αντιπαρατηρήθηκε, ότι «είναι μάλλον αμφίβολο αν η ανάδρομος ισχύς της αναγκαστικής εκχωρήσεως της απαιτήσεως ανταποκρί-

39. Βλ. Μπέη, αναγκαστ.εκτέλεση - μαθήματα, 1984, σελ.233 επ., Δ.9.563, επί συντηρητικής κατασχέσεως, τον ίδιο, Πολιτ.Δικ. 15 (άρθρ. 698 - 727), σελ. 363, επ., άρθρ. 722, σελ. 561 (571).

40. Μπρίνιας, αναγκ.εκτέλ. 2η έκδ., σελ.1383, Τζίφρας, Ασφαλ.μέτρ Β' εκδ. 1976, σελ.178, Μπέης, αι διαδικασίαι ενώπιον του Μον.Πρωτ., τόμ. Β', σελ.332, ο ίδιος, Πολ.Δικ. άρθρ. 722, σελ.561(571).

νεται απολύτως στη φυσιολογία και τη δομή του συζητουμένου μέσου εκτελέσεως (σ.σ. της Κατάσχεσης στα χέρια τρίτου).»

Το επιχείρημα, που επικαλέσθηκε η δεύτερη από τις δύο ως άνω γνώμες (*Κουσουλή*) είναι, ότι αν γίνονταν παραδεκτά τα υποστηριζόμενα από την προαναφερθείσα (πρώτη) άποψη, που δέχεται την αναδρομικότητα της αναγκαστικής εκχώρησης, τότε οι κατασχέσεις άλλων δανειστών, μεταγενέστερες της αρχικής κατασχεσεως, θα καθίσταντο άνευ αντικειμένου, με την έννοια ότι θα επιβάλλονταν επί απαιτήσεως, που δεν θα ανήκε στον οφειλέτη. Κάτι τέτοιο όμως, λέει, θα είχε σαν αποτέλεσμα να θίγονται τα δικαιώματα των άλλων δανειστών, αλλά προ παντός μια τέτοια λύση θα προσέκρουε στις ρυθμίσεις του άρθρου 988.1 εδ. β' Κ.Πολ.Δ. Όπως γίνεται αντιληπτό, το επιχείρημα της γνώμης αυτής, αντανάκλα την κρατούσα στη θεωρία και τη νομολογία άποψη και ως εκ τούτου είναι εξ αντικειμένου πειστικό.

Ο *Κ. Μπέης*, επανερχόμενος εξετάζει εκ νέου το θέμα της αναδρομικότητας της αναγκαστικής εκχώρησης της κατασχεμένης απαίτησης, αλλ'αυτή τη φορά επιχειρεί μία πολυδιάστατη ερμηνευτική προσέγγιση του ζητήματος, με την έννοια, ότι ερευνώνται και άλλες ειδικότερες πτυχές του.

Η επιχειρηματολογία του, θα, μπορούσε να λεχθεί ότι έρχεται ως απάντηση στις κατά τ'ανωτέρω επιφυλάξεις, που διατυπώθηκαν από τον *Κουσουλή*, με το πειστικό επιχείρημα, (του τελευταίου), ότι «η ερμηνευτική αυτή εκδοχή δεν ανταποκρίνεται στη σαφή νομοθετική βούληση, όπως αυτή είναι εκφρασμένη στις ρυθμίσεις του άρθρου 988 παρ. 1 εδ. β' Κ.Πολ.Δ.».

Με το αμέσως ανωτέρω επιχείρημα, συμφωνεί, κατ'αρχάς και ο *Μπέης*, όπως συνάγεται από το κείμενο των παρατηρήσεών του, όπου αναφέρει, ότι «δεν μπορεί να περάσει απαρατήρητη και η ειδική ρύθμιση του άρθρου 988 παρ. 1 εδ. β' Κ.Πολ.Δ.».

Στη συνέχεια όμως δέχεται ότι η από αυτή την πλευρά θεώρηση της προβληματικής, απλώς «δικαιολογεί την υπόνοια» πως, μετά την άπρακτη παρέλευση της οκταήμερης προθεσμίας, η αναγκαστική εκχώρηση δεν ενεργεί αναδρομικά, από την επίδοση του πρώτου κατασχετηρίου εγγράφου στον τρίτο.

Η φράση «δικαιολογεί την υπόνοια», φρονούμε, πως έχει την έννοια, ότι στην προκειμένη περίπτωση δεν υπάρχει κάτι αποδειγμένο, αλλ'είναι προϊόν των ερμηνευτικών πορισμάτων, στα οποία κατέληξαν θεωρία και νομολογία, όσον αφορά την αληθή νομοθετική βούληση επί της συγκεκριμένης περιπτώσεως.

Πράγματι, κατά την κρατούσα στη θεωρία και τη νομολογία άποψη, η αναγκαστική εκχώρηση της κατασχεμένης απαίτησεως επέρχεται «από του χρόνου της κατά το άρθρο 988 παρ. 1 εδ. α' Κ.Πολ.Δ. γενέσεως της υποχρεώσεως του τρίτου προς καταβολή». Στο νόμο όμως δεν υπάρχει ρητή περί τούτου διάταξη. Γι' αυτό

αναρωτήθηκε η επιστήμη⁴¹, μήπως, εκτός από την κατά τ'άνω ερμηνευτική εκδοχή, μπορεί να υποστηριχθεί και η άποψη κατά την οποία «η προθεσμία απλώς είχε αναστείλει την εκχώρηση, η οποία ήδη (με την πάροδο της προθεσμίας) ενεργοποιείται αναδρομικώς από την ολοκλήρωση της κατασχέσεως στα χέρια τρίτου». Και καταλήγει στο συμπέρασμα, ότι «η έλλειψη ειδικής νομοθετικής ρύθμισης αφήνει περιθώριο και για τις δύο ερμηνευτικές εκδοχές».

V. Κριτική προσέγγιση

Επί του ανωτέρω επίμαχου θέματος θα μπορούσε να παρατηρήσει κάποιος, τα εξής:

Είναι αληθές, πως η έλλειψη ειδικής νομοθετικής ρύθμισης, επιτρέπει στον ερμηνευτή του δικαίου να προβαίνει σε ερμηνευτικές επιλογές, εφόσον έχει δικαιολογητικούς λόγους, που να επιβάλλουν ή επιτρέπουν μία επιλογή αντί μιας άλλης.

Η εκτίμηση αυτή επιχειρείται, ανάλογα με τη λύση, που ο ερμηνευτής προκρίνει ως ορθότερη, αρκεί φυσικά να καταβάλεται όπως ειπώθηκε, προσπάθεια θεμελιώσεώς της. Βέβαια, τ'ανωτέρω ισχύουν υπό την αυτονόητη προϋπόθεση, ότι η προτεινόμενη ερμηνεία της κρινόμενης περιπτώσεως ή της κρίσιμης διάταξης (του άρθρου 988 παρ. 1 εδ. β' Κ.Πολ.Δ.) δεν διολισθαίνει στην αυθαιρεσία της υποκειμενικής κρίσης του ερμηνευτή.

Σύμφωνα, λοιπόν, με τ'ανωτέρω ειπωθέντα, θεωρούμε δικαιολογημένη την άποψη, ότι και οι δύο εκδοχές είναι πιθανές, καθόσον και οι δύο εδράζονται σε σοβαρά και πειστικά επιχειρήματα, τα οποία, κατά τη γνώμη μας, επαρκώς θεμελιώνουν την ορθότητα κάθε μίας από τις προτεινόμενες ερμηνευτικές εκδοχές.

Είναι επίσης αληθές, ότι τα παραπάνω εκτεθέντα, θα μπορούσαν ν'αποφευχθούν, εάν ο νομοθέτης κατά τη διατύπωση της επίμαχης διάταξης (988 παρ. 1 εδ. β' Κ.Πολ.Δ.), ήταν περισσότερο σαφής, όσον αφορά τον προσδιορισμό του χρονικού σημείου επέλευσης της αναγκαστικής εκχώρησης της κατασχεμένης απαίτησης. Κάτι τέτοιο θα είχε ως συνέπεια να μη παρίσταται ανάγκη προσφυγής των θεωρητικών στη βάση των νομικών κατασκευών.

Η διάταξη όμως του άρθρου 988 παρ. 1 εδ. β' Κ.Πολ.Δ. δεν διακρίνεται για την σαφήνειά της, γεγονός, που δημιουργεί ερμηνευτικές ταλαντεύσεις. Πράγματι, η διάταξη τούτη αναφέρει, πως σε περίπτωση, που η κατασχεμένη απαίτηση δεν είναι επαρκής για να ικανοποιηθούν «όλοι όσοι επέβαλαν κατάσχεση» γίνεται διανομή κ.λπ. Γεννιέται όμως το ερώτημα: Ποιους θεωρεί ο νόμος ως δανειστές που

41. Μπέης Κ., ό.π.π.

επέβαλαν κατάσχεση, δηλ. ποιο είναι το χρονικό σημείο, κατά το οποίο πρέπει να επιβληθούν οι κατασχέσεις των πολλών («όλων») δανειστών, ώστε να θεωρηθούν ότι εμπίπτουν στη ρύθμιση της διατάξεως, για την οποία γίνεται λόγος; Στο ερώτημα αυτό ο νόμος δεν δίνει απάντηση.

Η κατά τα προεκτεθέντα απροσδιοριστία της ρύθμισης του άρθρου 988 παρ. 1 εδ. β' Κ.Πολ.Δ. [όλοι όσοι επέβαλαν (σ.σ. τότε;) κατάσχεση] όσον αφορά το χρονικό σημείο επέλευσης της αναγκαστικής εκχωρήσεως, θέτει δυσεπίλυτα προβλήματα στον ερμηνευτή του δικαίου, με την έννοια, ότι δημιουργεί απορίες και αμφιβολίες για την επί του προκειμένου αληθή βούληση του νομοθέτη και συγχρόνως παρέχει το δικαίωμα για ερμηνευτικές υποθέσεις και επιλογές, εξ ίσου πειστικές.

Συνακόλουθα, βάσιμα, νομίζουμε μπορεί να υποστηριχθεί και μάλιστα το ιδιοπειστικά, η άποψη, ότι εκτός από την καθιερωμένη ερμηνευτική και νομολογιακή εκδοχή, σύμφωνα με την οποία γίνεται δεκτό, πως στη διανομή του κατασχεθέντος ποσού συμμετέχουν «όλοι όσοι επέβαλαν κατάσχεση εντός της οκταημέρου προθεσμίας του άρθρου 988 παρ. 1 εδ. α' Κ.Πολ.Δ.», γιατί τάχα να μη μπορεί να γίνει δεκτή και η εκδοχή ότι ο Κ.Πολ.Δ. με τη φράση «όλοι όσοι επέβαλαν κατάσχεση», εννοεί μόνο, τους δανειστές, που επέβαλαν κατάσχεση, συγχρόνως, κατά την αυτή ημέρα.

Αλλ'ως είναι αυτονόητο οι κατασχέσεις στα χέρια τρίτου, οι οποίες επιβλήθηκαν την ίδια ημέρα, τίθενται επί του αυτού δικονομικού βάθρου, εξ απόψεως ικανοποίησης των απαιτήσεων των κατασχόντων (άρθρο 988, σε συνδ. με άρθρο 977 Κ.Πολ.Δ.).

Αν, λοιπόν, ήθελε γίνει δεκτή μια τέτοια ερμηνευτική προσέγγιση του ζητήματος, όσο και αν αυτό φαίνεται παρακινδυνευμένο, τότε ως είναι αυτονόητο, αποδυναμώνονται ή μάλλον αναιρούνται τα επιχειρήματα της άποψης (*Κουσούλη*), περί του ότι η αναδρομικότητα της αναγκαστικής εκχωρήσεως έχει ως αποτέλεσμα «την εκμηδένιση των κατασχέσεων, που θα είχαν επιβάλλει άλλοι δανειστές του ίδιου οφειλέτη μετά το χρονικό σημείο της κοινοποίησης του κατασχετηρίου στον τρίτο».

Αλλά και η άποψη (μας) αυτή, νομίζουμε, δεν μπορεί και δεν πρέπει να γίνει δεκτή και τούτο γιατί δεν παρέχει βεβαιότητα δικαίου, καθ'όσον κινείται στη σφαίρα του υποθετικού συλλογισμού.

Κατόπιν των ανωτέρω, οφείλουμε να δεχθούμε και εμείς, ότι, από τις σκέψεις, που παρετέθησαν, δεν δίνεται πειστική απάντηση στο ερώτημα αν η αναγκαστική εκχώρηση συντελείται αναδρομικώς από το χρόνο της επίδοσης του κατασχετηρίου εγγράφου στον τρίτο ή από την παρέλευση της κατά το άρθρο 988 παρ. 1 εδ. α' Κ.Πολ.Δ. προθεσμίας από της επίδοσης τούτης.

Γι' αυτές τις επισημανθείσες πλημμέλειες των επίμαχων διατάξεων του άρθρου 988 Κ.Πολ.Δ., καθώς και άλλες των άρθρων 982, 983, 984, 989, 991 κ.ά., σε άλλη θέση έχουμε διατυπώσει τη γνώμη μας. Αλλ'εκείνο για το οποίο αναρωτιέται κα-

νείς είναι, γιατί ο νεότερος δικονομικός νομοθέτης, δηλ. ο νομοθέτης του Κ.Πολ.Δικ., κατά τη θέσπιση του συγκεκριμένου άρθρου (988) δεν έκανε χρήση των πορισμάτων, στα οποία είχαν καταλήξει, η επιστήμη ομόφωνα και η νομολογία πάγια, για τα ίδια ακριβώς ζητήματα; Αντίθετα, προήλθε σε αντιγραφή των κρίσιμων διατάξεων του άρθρου 935 Πολ.Δικ. έτσι όπως είχαν διατυπωθεί από τον *Maurer*, δηλ. με τα ερμηνευτικά προβλήματα, που κατά την εφαρμογή τους εμφανίστηκαν. Αλλά όπως ειπώθηκε, τα προβλήματα αυτά είχαν βρει τη λύση τους και τη λύση αυτή την ακολούθησαν πιστά, τόσο ο ερμηνευτής, όσο και ο εφαρμοστής, δηλ. ο δικαστής, του δικαίου, επί ένα και πλέον αιώνα!

Με απλά λόγια, μεταφέρθηκαν από το παρελθόν (935 Πολ.Δ.), τα προβλήματα, χωρίς τις λύσεις τους, που κατά το παρελθόν είχαν δοθεί.

Η συμπεριφορά αυτή του νομοθέτη είχε σαν αποτέλεσμα να καταστήσει την επιστήμη και τη νομολογία μεταφορείς των (πανομοιοτύπων) λύσεων, που είχαν δοθεί στα θέματα αυτά, υπό το καθεστώς της προϊσχύσασας πολιτικής δικονομίας (*Maurer*).

Η ενέργεια αυτή του νομοθέτη φέρνει στη μνήμη μας, τα όσα γλαφυρότατα, ειπώθηκαν από τον αείμνηστο Βαμβέτσο, ο οποίος απευθυνόμενος προς τα λοιπά μέλη της Αναθεωρητικής Επιτροπής του σχεδίου Κώδ.Πολ.Δικ. είπε κατά λέξη τα εξής:

«Νομοθετούντες, δεν πρέπει να καταλείπωμεν ηθελημένως κενά, τα οποία θα συμπληρώσει η επιστήμη ή η νομολογία, αναζητούσαι την βούλησιν του νομοθέτου, αλλά να λύωμεν παν ζήτημα το οποίον εσκέφθημεν. Εις την επιστήμην και τη νομολογίαν απομένει έδαφος είτε θεωρητικών κατασκευών δια την πρώτην είτε λύσεων ζητημάτων δια την δευτέραν, τα οποία δεν ήτο δυνατόν να προΐδωμεν».

Στην προκειμένη όμως περίπτωση, ο νομοθέτης δεν δικαιούται να ισχυρισθεί, ότι δεν ήταν δυνατόν να προβλέψει τα ερμηνευτικά προβλήματα, που ανέκυψαν κατά την εφαρμογή των εν λόγω διατάξεων του Κ.Πολ.Δ.

Τούτο δε γιατί, όπως ειπώθηκε, τα εν λόγω θέματα είχαν αποτελέσει αντικείμενο εξονυχιστικής έρευνας, από θεωρητικής και νομολογιακής απόψεως, κατά την εποχή που ίσχυε η παλαιά Πολιτική Δικονομία (άρθρ. 935). Συνακόλουθα, μπορεί να ειπωθεί ότι ο νομοθέτης ενώ ήταν βαθύτατα γνώστης των δυσχερειών, που είχαν αντιμετωπίσει θεωρία και νομολογία, μολοντούτο δεν κατόρθωσε να καταστήσει θετικό δίκαιο τα ανωτέρω ερμηνευτικώς γενόμενα δεκτά.

Ας ελπίσουμε, πως κάτι τέτοιο θα συμβεί σε κάποια από τις τροποποιήσεις που επιχειρούνται κατά συχνά διαστήματα.

Αυτή φρονούμε θα πρέπει να είναι η σωστή ενέργεια προκειμένου να δοθεί αυθεντική λύση στα ζέοντα προβλήματα, τα οποία απασχολούν το νομικό κόσμο της χώρας.

7. Ανεπίτρεπτη και άκυρη ή έγκυρη και ανενεργός, η κατάσχεση των Τραπεζικών Καταθέσεων;

I. Γενικά

Ο Άρειος Πάγος, με τις με αριθμ. 1224/1975 και 3/1993, αποφάσεις της πλειονοψηφίας της Ολομέλειας, δέχεται, πως η κατάσχεση των Τραπεζικών καταθέσεων, λόγω του απορρήτου που εισήγαγε το ν.δ. 1059/1971 και της εξ αυτού αδυναμία υποβολής δήλωσης του άρθρου 985 Κ.Πολ.Δ., η κατάσχεση των τραπεζικών χρηματικών καταθέσεων έχει «εμμέσως καταστεί ανεπίτρεπτη κατά νόμο και αν πραγματοποιηθεί είναι άκυρη».

Την άποψη αυτή του ακυρωτικού, αδυνατούμε να συμμεριστούμε, για τους λόγους, που αναλύουμε στα αμέσως επόμενα.

Ως γνωστό, το άρθρο 1 παρ. α' του ν.δ. 1059/1971 «περί του απορρήτου των τραπεζικών καταθέσεων» ορίζει τα εξής: «Οι κάθε μορφής καταθέσεις σε πιστωτικά ιδρύματα είναι απόρρητες».

Εξ άλλου, σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ.1 του ως άνω ν.δ. 1059/1971, απαγορεύονται κάθε μορφής παραβιάσεις του απορρήτου των τραπεζικών χρηματικών καταθέσεων εκ μέρους των υπαλλήλων και άλλων οργάνων της Τράπεζας κ.λπ.⁴².

Το ως άνω απόρρητο μεταφερόμενο στο χώρο της κατάσχεσης στα χέρια τρίτου, δημιούργησε πολλούς και ποικίλους προβληματισμούς, αλλά και αντιπαραθέσεις, μεταξύ νομολογίας και θεωρίας, όσον αφορά την αληθινή έννοιά του.

Συγκεκριμένα, ανέκλυψε το ερώτημα, αν και σε ποια έκταση επιδρά το απόρρητο επί του κύρους της κατάσχεσης στα χέρια τρίτου. Με άλλα λόγια, γεννήθηκε το ερώτημα, αν το εν λόγω απόρρητο, παρεμποδίζει την εκ μέρους της τράπεζας παροχή πληροφοριών, σχετικά με την ύπαρξη ή μη καταθέσεων του οφειλέτη - καθού η κατάσχεση, που βρίσκονται στα χέρια της, γεγονός αυτό τίθεται ως προϋπόθεση της εγκυρότητας της κατάσχεσης για την οποία γίνεται λόγος.

II. Η θέση της νομολογίας

Όπως ειπώθηκε, ο Άρειος Πάγος, με τις με αριθμούς 1224/1975 και 3/1993 αποφάσεις της πλειονοψηφίας της Ολομέλειας, δέχθηκε, συμπερασματικώς, ότι, από τον συνδυασμό των διατάξεων του ν.δ. 1059/1971 και των άρθρων 985.3 και

42. Το άρθρο 2 παρ.1 1059/1971 ορίζει τα εξής: «Διοικηταί, μέλη Διοικητικών Συμβουλίων ή άλλων συλλογικών οργάνων ή υπάλληλοι Τραπεζών, οίτινες ως εκ των καθηκόντων των, λαμβάνουν γνώσιν των τραπεζικών καταθέσεων, παρέχοντες καθ'οιονδήποτε τρόπον, οιανδήποτε περί αυτών πληροφορίαν, τιμωρούνται δια φυλακίσεως τουλάχιστον εξ μηνών...».

986 Κ.Πολ.Δ. συνάγεται, πως η κατάσχεση των τραπεζικών καταθέσεων έχει «εμμέσως καταστεί ανεπίτρεπτη και ως εκ τούτου άκυρη».

Το επιχείρημα, που προβάλλεται από το ακυρωτικό, στην προκείμενη περίπτωση, στηρίζεται στην απαγόρευση παροχής, εκ μέρους των τραπεζών, πληροφοριών προς τρίτους, σχετικά με τις καταθέσεις του οφειλέτη-καθού η κατάσχεση, που βρίσκονται στα χέρια τους.

Αναλυτικότερα, γίνεται δεκτό ότι, λόγω του απορρήτου, απαγορεύεται στην Ελληνική τράπεζα, όπως προβεί στη δήλωση την προβλεπόμενη από το άρθρο 985 Κ.Πολ.Δ., σε περίπτωση κατάσχεσης στα χέρια της, ως τρίτης.

Από την κατά τ'ανωτέρω απαγόρευση, συνεχίζει, έπεται ότι «ούτε η παράλειψη της δηλώσεως αυτής, εξομοιούται προς αρνητική δήλωση κατά την παρ. 3 του αυτού άρθρου, ούτε ο κατασχών δανειστής δικαιούται ν'ασκήσει κατ'αυτής ανακοπή, συμφώνως προς το άρθρο 986, μη εφαρμοζομένων έτσι των διατάξεων των άρθρων τούτων επί κατασχέσεως τραπεζικής καταθέσεως στα χέρια Ελληνικής Τράπεζας ως τρίτης, και ως εκ τούτου η κατάσχεση έχει «εμμέσως καταστεί ανεπίτρεπτη κατά νόμο και αν πραγματοποιηθεί είναι άκυρη (ΑΠ 3/1993). Το άλλο επιχείρημα της Ολομέλειας είναι ότι, λόγω του απορρήτου, απαγορεύεται στην Τράπεζα να παρέχει πληροφορίες σε μη δικαιούχο, όπως είναι κατά την άποψή της, ο κατασχών, για την ύπαρξη καταθέσεων του οφειλέτη, που βρίσκονται στα χέρια της.

Στη συνέχεια, δέχεται, ότι «η κατάσχεση, αναγκαστική ή συντηρητική στα χέρια Ελληνικής Τράπεζας, ως τρίτης, από δανειστή οποιουδήποτε καταθέτη της, χρηματικής απαιτήσεως του καταθέτη, για παροχή του πιστωτικού υπέρ αυτού υπολοίπου του σχετικού προς την κατάθεση λογαριασμού, κατάσχεση που προϋποθέτει, ως όρο της διαδικαστικής, συμφώνως προς τα άρθρα 712, 983, 985, 986, 998, 989, 990 Κ.Πολ.Δ. λειτουργίας της, νομική δυνατότητα και υποχρέωση της τράπεζας, για δήλωση, ότι υπάρχει εις βάρος της, η κατασχόμενη υπαρκτή, τυχόν, απαίτηση».

III. Η θέση της θεωρίας

Η θεωρία⁴³, αλλά και οι μειονοψηφίες των ανωτέρω αποφάσεων της Ολομέλει-

43. Βλ. Κ. Παπαδημητρίου, παρατηρήσεις του ΝοΒ 20.957 και 21.848, Β. Δούβλη, κοινός διαζευτικός λογαριασμός - Προσβολή νόμιμης μοίρας και κάμψη του απορρήτου των τραπεζικών καταθέσεων, 1987, σελ. 42. Ι. Μπρίνια, αναγκαστική εκτέλεσις, άρθρ. 982, παρ. 444, σελ.1280, του ιδίου, το τραπεζικόν απόρρητον, εν σχέσει προς την κατάσχεσιν στα χέρια τρίτου, 1973 ΝοΒ 21 (1973), σελ.1051 επ., του ιδίου κατάσχεσις απαιτήσεων εκ τραπεζικών συναλλαγών, σελ.311, Γ. Γραμματικά, Παρατηρήσεις του στην ΑΠ 1224/1975,

ας, καθώς και οι αποφάσεις των Τμημάτων του Αρείου Πάγου⁴⁴, αντιπαρατέθηκαν, ζωηρώς και με πάθος, όπως εύστοχα ειπώθηκε, κατά των θέσεων της Ολομέλειας, που προηγουμένως εκτέθηκαν.

Έτσι, κατά μία άποψη, που εκφράζεται από το μεγαλύτερο μέρος των θεωρητικών, υποστηρίχθηκε, πως οι ανωτέρω θέσεις του ακυρωτικού, δεν βρίσκουν έκφραση το κείμενο του νόμου. Πάρα ταύτα, λένε οι θεωρητικοί, το ανώτατο δικαστήριο καθιέρωσε νομολογιακώς το ακατάσχετο⁴⁵.

Αντιπαρατηρήθηκε⁴⁶, και ορθώς κατά τη γνώμη μας, πως η προ μικρού εκτεθείσα άποψη της θεωρίας, δεν ανταποκρίνεται στο πραγματικό νόημα των αποφάσεων της πλειονοψηφίας της Ολομέλειας. Κατά την άποψη αυτή, οι τραπεζικές χρηματικές καταθέσεις δεν ανήκουν ρητώς στα ακατάσχετα, ούτε τις υπήγαγε σ' αυτά ερμηνευτικώς η Ολομέλεια. Γιατί, όπως λέει, δεν είναι σωστό να υποστηρίζεται, ότι καθιερώθηκε νομολογιακώς το ακατάσχετο και τούτο γιατί ο Άρειος Πάγος δεν ασχολήθηκε με το ακατάσχετο, αλλά τον απασχόλησε το θέμα, εάν οι τραπεζικές χρηματικές καταθέσεις του οφειλέτη μπορούν να κατασχεθούν με τη διαδικασία της κατασχέσεως στα χέρια τρίτου (982 επ. Κ.Πολ.Δ.). Και καταλήγει στο συμπέρασμα, πως τέτοια δυνατότητα δεν υφίσταται.

IV. Ερμηνευτική προσέγγιση

Η άποψή μας επί του υπό κρίση θέματος, συνοψίζεται στ' ακόλουθα:

Κατ' αρχάς, δεν μπορεί παρά να συμφωνήσει κανείς με την άποψη της θεω-

EEN 1976, σελ.200, *Ι. Καρακατσάνη* Παρατηρήσεις του στην ΑΠ 1224/1975, EEN 1976, σελ.475 επ., του ιδίου, *Ζητήματα Αστικού Δικαίου*, 1978, σελ.183 (196), *Ν. Μιχαηλίδη*, το απόρρητο των τραπεζικών καταθέσεων - Όρια και υπερβολές, 1983, Ε.Εμ.Δ. σελ. 22(37) - *Ηλία Ηλιακόπουλου*, παρατηρήσεις του στην Εφ.Αθ. 3455/85, Ελλην.Δνη 1985, σελ.1496 επ., *Γ.Δ. Τριανταφυλλάκη*, Ελλην.Δ/νη, 1993, 1447, *Β.Δ.Κιάντου* οπ.π., *Π.Μάξη* Δ.Ε.Ε. 5/1997, σελ.455 (457) - *Κ. Μπέη* Δ. 1997, σελ.407, *Φ. Χριστοδούλου*, ΔΕΕ 1998.253, *Στέλ. Κουτσούλη*, Ελλ.Δ/νη οπ.π., *Δ.Β. Κουτσούκη*, το Τραπεζικό δίκαιο στο ιδιωτικό δίκαιο, 1994, σελ.281, τόμ.39 (1998), σελ. 768 επ. Πρβλ. όμως *Α. Καράμπελα*, ΝοΒ 1973, σελ. 847 επ., *Ε. Καλδέλη*, Αρμ. 1981, σελ. 713.

44. Βλ. ΑΠ 1526/1991 (μειονοψηφία), Ελν.Δ/νη 1993, 315-316, ΑΠ 974/1992 Δ.1993 368-370, με παρατηρήσεις *Μπέη* 370-372, ΑΠ 785/1999, Δ. 31.33, με παρατηρήσεις *Μπέη*, (34) και Ε.Εμπ.Δ. 50/1999/477 επ. με παρατηρήσεις *Δ. Κουτσούκη*. Βλέπετε Εξαντλητική παράθεση της νομολογίας, στο βιβλίο *Δ.Β. Κουτσούκη*, Το τραπεζικό απόρρητο (Νομοθεσία - Νομολογία), 1998.

45. *Ι. Μπρίνιας*, ό.π.π., *Ι. Καρακατσάνης*, ό.π.π., *Δούβλης Δ.*, ό.π.π., σελ.42.

46. *Στ. Κουτσούλης*, ό.π.π. σελ. 771.

ρίας, και μερίδας της νομολογίας, ότι το ν.δ. 1059/1971 δεν ομιλεί περί ακατασχέ-
του των τραπεζικών χρηματικών καταθέσεων, αλλά περί του απορρήτου. Άλλω-
στε, αυτή η διαπίστωση προκύπτει ευθέως και από το κείμενο αυτού του ίδιου του
ως άνω ν. δ/τος.

Πρέπει όμως να ειπωθεί, πως δεν ικανοποιεί η ερμηνευτική εκδοχή, που δίνε-
ται από την Ολομέλεια, ότι η κατάσχεση των καταθέσεων, που αναφέρθηκαν πιο
πάνω, έχει «εμμέσως καταστεί ανεπίτρεπτη και ως εκ τούτου άκυρη».

Πράγματι, ο Άρειος Πάγος, με τις με αριθμούς 1224/1971 και 3/1993 αποφά-
σεις της Ολομέλειας (πλειονοψηφία) καθιέρωσε το «α ν ε π ί τ ρ ε π τ ο» της κατά-
σχεσης των τραπεζικών χρηματικών καταθέσεων, προφανώς, ως νέο βαθμό ή κα-
τηγορία ή μορφή του δικονομικού ανίσχυρου ή της δικονομικής ελαττωματικότη-
τας και το συνέδεσε με (δικονομική) ακυρότητα (Κ.Πολ.Δ. 159)⁴⁷.

Έτσι, με τον τρόπο αυτό το ακυρωτικό απέφυγε και μάλιστα με ένα εύσχημο,
θα μπορούσε να ειπωθεί, χειρισμό του ζητήματος, ν'αναφερθεί στον όρο «α κ α τ ά
σ χ ε τ ο» και προτίμησε τη γενικότερη και ηπιότερη, ως επιτραπεί, έκφραση, «ανε-
πίτρεπτη» κατάσχεση.

Ο όρος δεν είναι «επιτρεπτή» (η κατάσχεση), φρονούμε, πως δεν χρησιμοποιή-
θηκε τυχαία, αλλ'αποτελεί ενσυνείδητη εκδήλωση της γνώμης της πλειονοψηφίας
της Ολομέλειας.

Στο συμπέρασμα αυτό οδηγείται η σκέψη, για το λόγο, ότι ήταν γνωστό στο
ακυρωτικό (*jura novit curia*), πως για να υπαχθεί μία απαίτηση στην κατηγορία
«των ακατάσχετων» θα πρέπει να το ορίζει, ρητώς και περιφράστως, ο νόμος.

Σύμφωνα, όμως, με όσα έχουν ειπωθεί, το νομοθετικό διάταγμα 1059/1971 δεν
εισήγαγε το ακατάσχετο, αλλά το απόρρητο των τραπεζικών καταθέσεων.

Ήταν, λοιπόν, λογικώς επόμενο, να επιχειρηθεί η παράκαμψη του σκοπέλου
του όρου «κατάσχεση» με την ως άνω νομική κατασκευή.

Έχουμε τη γνώμη, ότι η κατάσχεση των τραπεζικών καταθέσεων δεν είναι
«ανεπίτρεπτη και ως εκ τούτου άκυρη», αλλ'αντίθετα είναι (επιτρεπτή και) έγκυ-
ρη και επιφέρει τα έννομα αυτής αποτελέσματα, δηλ. την υλική και νομική δέ-
σμευση των καταθέσεων, που κατασχέθηκαν.

47. Βλ. Κ. Μπέη, η ανίσχυρος διαδικαστική πράξις, 1968, σελ.71, όπου γράφει, ότι στην
έννοια του ανίσχυρου περιλαμβάνονται οι έννοιες, του ανυποστάτου, της ακυρότητας, της
ακυρωσίας, του απαράδεκτου και του αβάσιμου, *τον ίδιο*, Πολιτική Δικονομία, Εισαγωγι-
κές παρατηρήσεις στα άρθρα 159, τομ.4, 1974, σελ. 808 - Γέσιου / Φαλτσή - Καϊση, η πολιτι-
κή δίκη σε κίνηση, 1984, τεύχ.1, αριθμ. 109, σελ. 138 (139). Σοφιαλίδη Απ., Η δικονομική
ακυρότητα, 1991, σελ. 67 επ. Δεληκωστόπουλου - Σινανιώτη, Ερμηνεία Κ.Πολ.Δ. Β', 1969,
σελ.20 επ. Κεραμέα Κ., Αστικό Δικονομικό Δίκαιο, Γενικό Μέρος, 1986, σελ.337.

Ορθότερο θα ήταν, εάν λέγονταν, ότι η κατάσχεση αυτή και στην περίπτωση ακόμη, που γίνονταν αποδεκτά τα όσα υποστηρίζονται από την Ολομέλεια δηλαδή ότι λόγω του απορρήτου υπάρχει αδυναμία υποβολής δήλωσης (Κ.Πολ.Δ. 985), καθίσταται *ανενεργός*, με τη δικονομική του όρου έννοια, δηλ. ότι η εν λόγω κατάσχεση, ως διαδικαστική πράξη της αναγκαστικής εκτέλεσης, αν και υπαρκτή και έγκυρη δεν μπορεί να πραγματώσει τον δι' αυτής επιδιωκόμενο σκοπό⁴⁸.

Με άλλα λόγια, η απαγόρευση υποβολής δήλωσης του άρθρου 985 Κ.Πολ.Δ. ανακόπτει την εξελικτική πορεία της λειτουργίας της και με τον τρόπο αυτό εμποδίζει την υλοποίησή της, που συνίσταται στην ικανοποίηση του (ή των) επισπεύδοντος δανειστού και αποτελεί την πεμπτουσία της κατάσχεσης στα χέρια τρίτου, καθώς και κάθε άλλου είδους και μορφής κατάσχεσης.

8. Είναι δυνατή η κατάσχεση των τραπεζικών καταθέσεων, με τη διαδικασία των άρθρων 1022 επ. ΚΠολΔ;

ΜΕΡΟΣ Α'

Ι. Γενικά

Κατά το σχετικά πρόσφατο παρελθόν, λόγω του προβλήματος, που δημιουργήθηκε από το θεσπισμένο, με το νομοθετικό διάταγμα 1059/1971, απόρρητο των τραπεζικών χρηματικών καταθέσεων, το οποίο, κατά τα νομολογηθέντα, καθιστά «ανεπίτρεπτη και ως εκ τούτου άκυρη», την κατάσχεση των καταθέσεων αυτών, εκφράστηκε και άλλη άποψη⁴⁹, η οποία μεταξύ άλλων, αναλύει το πρόβλημα με βάση ποικίλους και ενδιαφέροντες θεματικούς και ερμηνευτικούς άξονες, που έχουν ως κεντρικό τοιούτο την αναζήτηση δικονομικού διεξόδου, το οποίο να καθιστά επιτρεπτή και έγκυρη την κατάσχεση των πιο πάνω καταθέσεων.

Τούτο, κατά την άποψη περί της οποίας πρόκειται, μπορεί να επιτευχθεί, με την κατάσχεση, που επιβάλλεται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 1022 επ. Κ.Πολ.Δ., δηλ. με την κατάσχεση των ειδικών περιουσιακών στοιχείων.

Συγκεκριμένα, υποστηρίζεται, ότι «εφόσον οι τραπεζικές, χρηματικές καταθέσεις δεν ανήκουν ρητώς στα ακατάσχετα και ούτε τις υπήγαγε σ' αυτά ερμηνευτικώς η Ολομέλεια του Αρείου Πάγου (σ.σ. ΑΠ. 3/1993)», μπορεί να κατασχεθούν

48. Έτσι, ακριβώς, καταγράφεται η έννοια του όρου «ανενεργής» από τον Κ. Μπέη, στο σύγγραμμά του, Η ανίσχυρος διαδικαστική πράξις, σελ. 65, 72.

49. Κουσουλής Στ., Απόρρητο και δυνατότητες κατασχέσεως, Ελληνική Δικαιοσύνη, τομ. 39ος, τευχ. 4ο, 1998, σελ. 768 επ., και ανάτυπο.

με βάση τις διατάξεις για την κατάσχεση των ειδικών περιουσιακών στοιχείων (άρθρ. 1022 επ. Κ.Πολ.Δ.) και όχι με τις διατάξεις της κατασχέσεως στα χέρια τρίτου, από τη σκοπιά της οποίας αντιμετωπίζεται μέχρι τώρα το θέμα, τόσο από τη θεωρία όσο και από τη νομολογία.

Στο πιο πάνω συμπέρασμα καταλήγει η άποψη, προφανώς, με την ερμηνευτική μέθοδο της απαγωγής σε άτοπο και ύστερα από σειρά λογικών και ερμηνευτικών συλλογισμών, οι οποίες έχουν ως βάση τις δομές των διατάξεων των άρθρων 982 και 1022 Κ.Πολ.Δ. Δέχεται δηλαδή, ότι στο σύστημα της διαδικασίας των ειδικών περιουσιακών στοιχείων υπήχθη η κατάσχεση «οποιασδήποτε» απαιτήσεως, εκείνου κατά του οποίου στρέφεται η εκτέλεση, που δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο κατασχέσεως κατά τη διαδικασία των άρθρων 982 επ. Κ.Πολ.Δ., άρα δεν αποκλείεται, λέει, «αντιθέτως μάλιστα το καθιστά εφικτό, η χρηματική απαίτηση του οφειλέτη κατά της Τράπεζας να κατασχεθεί με ευθεία εφαρμογή των άρθρων 1022 επ.Κ.Πολ.Δ.».

Στη συνέχεια δέχεται η ερμηνευτική αυτή εκδοχή, ότι ναι μεν το άρθρο 1022 Κ.Πολ.Δ. προβλέπει, πως με τη διαδικασία της κατασχέσεως των ειδικών περιουσιακών στοιχείων μπορούν να κατασχεθούν «ι δ ί ω ς» οι απαιτήσεις κατά τρίτων, που εξαρτώνται από αντιπαροχή, αλλά αυτό, κατά την αυτή πάντοτε άποψη, «δεν σημαίνει ότι αποκλείεται η κατάσχεση με την πιο πάνω διαδικασία (Κ.Πολ.Δ. 1022) των τραπεζικών χρηματικών καταθέσεων, οι οποίες δεν αποτελούν απαιτήσεις κατά Τράπεζας εξαρτώμενες από αντιπαροχή».

II. Κριτικές εκτιμήσεις

Εκτιμώντας κριτικά τις πιο πάνω θέσεις, που περιέχονται στη νομική κατασκευή⁵⁰, για την οποία γίνεται λόγος, παρατηρούμε τα εξής:

Η επιχειρηματολογία που χρησιμοποιείται για τη θεμελίωσή της, συντίθεται από δύο επί μέρους επιχειρήματα:

Το πρώτο επιχείρημα στηρίζεται στην α ν υ π α ρ ξ ί α ρητής (νομοθετικής) ή ερμηνευτικής (νομολογιακής) υπαγωγής του ζητήματος στην κατηγορία των ακατάσχετων και στο επιτρεπτό της κατασχέσεως «ο π ο ι α σ δ ή π ο τ ε» απαιτήσεως του οφειλέτη κατά τρίτου.

Το δεύτερο επιχείρημα αντλείται από την ε ν δ ε ι κ τ ι κ ή απαρίθμηση των περιπτώσεων, οι οποίες μπορούν να κατασχεθούν με τη διαδικασία της κατασχέσεως των ειδικών περιουσιακών στοιχείων (άρθρ. 1022 επ. Κ.Πολ.Δ.).

50. Βλ. Για την έννοια της «νομικής κατασκευής», *Κων/νου Τσάτσου*, Το πρόβλημα της Ερμηνείας του δικαίου, εκδ. β' 1978, σ. 193.

Όπως γίνεται αντιληπτό η νέα αυτή θέση της επιστήμης, προκειμένου να παρακάμψει το σκόπελο του απορρήτου των Τραπεζικών χρηματικών καταθέσεων^{51, 52} επιχειρεί να προσεγγίσει το ακανθώδες αυτό ζήτημα, από μία άλλη (δικονομική) διάστασή του.

Υπό την έννοια αυτή θα μπορούσε να χαρακτηριστεί η ερμηνευτική αυτή προσπάθεια ως *καινοφανής, καινοτόμος και ρηξικέλευθος*, καθόσον εμφανίζεται για πρώτη φορά, εισάγει νέες μεθόδους επιλύσεως του προβλήματος και τολμά το νέο, δοθέντος ότι απομακρύνεται από τις μέχρι τώρα διατυπωθείσες, σχεδόν ταυτόσημες, κατ'αποτέλεσμα θέσεις της θεωρίας.

Όμως, παρά τα αμέσως ανωτέρω πλεονεκτήματα της ερμηνευτικής αυτής μεθόδου, αδυνατούμε να τη συμερισθούμε, χωρίς πολλούς και ποικίλους δισταγμούς. Και εξηγούμε: Καταρχάς, πρέπει να ειπωθεί, ότι η επιχειρηματολογία της απόψεως, περί της οποίας πρόκειται, παρουσιάζει όχι μόνο θεωρητικό ενδιαφέρον, αλλά και μεγάλη πρακτική σπουδαιότητα, για τον ερμηνευτή και τον *εφαρμοστή* του δικαίου δηλ. τον δικαστή⁵³ και γενικότερα για τους νομικούς, γιατί αυτοί εφαρμόζουν καθημερινά το ισχύον δίκαιο και ως εκ τούτου έχουν άμεση επίγνωση των αδυναμιών, που συχνά εμφανίζει κατά την αντιμετώπιση συγκεκριμένων θεμάτων.

Το ενδιαφέρον για τους διακόνους αυτούς της επιστήμης του δικαίου, είναι, νομίζουμε, αυτονόητο, καθόσον και αυτή η επιστημονική προσπάθεια, όπως και όλες οι προηγούμενες, αποσκοπούν στην ανεύρεση της αληθινής έννοιας των διατάξεων του ν.δ. 1059/1971, με βάση το υπάρχον θεωρητικό, νομολογιακό και νομοθετικό υλικό.

Αλλά και το νομοθέτη βοηθούν ανάλογες επιστημονικές προσπάθειες, όταν

51. Α.Π., 1224/1975 Ολομέλεια (πλειοψηφία), Νοβ. 1976, σελ. 189 με σχόλια *Κ.Ι. Παπαδημητρίου*.

52. Α.Π. 3/1993 Ολομέλεια (πλειοψηφία), Δ.25.497(499), με αντίθετες παρατηρήσεις *Μπέη*, όπου γράφει, ότι το μόνο καινούργιο, που προσθέτει η πλειοψηφία της σχολιαζόμενης απόφασης στο σκεπτικό της πλειοψηφίας της προαναφερόμενης παλαιότερης απόφασης (ΑΠ 1224/75) της Ολομέλειας του Αρείου Πάγου είναι η επίκληση του επιρρήματος «εμμέσως».

53. Για την ταύτιση του εφαρμοστή του δικαίου με τον δικαστή, βλ. *Κ. Τσάτσο*, το πρόβλημα της ερμηνείας του δικαίου, εκδ. β', 1978, σελ. 110 και 218, Πρβλ. τον ίδιο οπ.π. σελ. 111, όπου γράφει ότι «πάντες οι κατά δίκαιον πράττοντες είναι κατ' ανάγκην και ερμηνευταί του νόμου και εφαρμοσταί αυτού», και *Σταθόπουλο Μιχ.* Αστικός Κώδικας, *Γεωργιάδη – Σταθόπουλου*, αρθρ. 288, αρ. 11, ο οποίος λέει ότι εφαρμοστής του δικαίου είναι «κατά κανόνα» ο δικαστής – *Δωρή Φιλ.*, εισαγωγή στο Αστικό δίκαιο και εις την επιστήμη του δικαίου, 1968, σελ. 26 και 72 – *Κ. Σταμάτη*, Εισαγωγή στη μεθοδολογία του δικαίου, 1991, σελ. 165.

αυτός βρεθεί στην ανάγκη της ρύθμισης θεμάτων, τα οποία εμφανίζουν ερμηνευτικά προβλήματα. Άλλωστε, όπως εύστοχα παρατηρείται⁵⁴, σ' αυτό συνίσταται η σημαντική συμβολή της νομικής επιστήμης, δηλαδή στον εντοπισμό και επισήμανση προς το νομοθέτη, ζεόντων θεμάτων, όπως το προκείμενο, τα οποία το ισχύον δίκαιο δεν ρυθμίζει κατά τρόπο ικανοποιητικό και επομένως υπάρχει ανάγκη νομοθετικής μεταρρυθμίσεως.

Μάλιστα, στην προκειμένη περίπτωση θα μπορούσε να ειπωθεί, ότι ύστερα από την εμμονή της νομολογίας, της Ολομέλειας (πλειοψηφία) του ακυρωτικού, παρά τη σφοδρή αντίδραση της θεωρίας, η οποία εξαρχής εναντιώθηκε στη νομολογική εκδοχή περί του ανεπιτρέπτου της κατασχέσεως των Τραπεζικών χρηματικών καταθέσεων, η επέμβαση του νομοθέτη καθίσταται άμεση και επιτακτική.

Πράγματι, αν ληφθεί υπόψη το γεγονός, ότι ο επικαλούμενος, δημοσίου συμφέροντος, δικαιολογητικός λόγος⁵⁵, ο οποίος επέβαλε τη θέσπιση του ν.δ. 1059/1971, έχει εκλείψει, λόγω του ότι εξελικτικά διαμορφώθηκαν νέες καταστάσεις, παρέχει στον εγχώριο νομοθέτη, υποβοηθούμενο στο έργο του από τα ισχύοντα σε αλλοδαπές έννομες τάξεις⁵⁶, τη δυνατότητα να προχωρήσει, χωρίς χρονοτριβή, στις υπό της ιδέας της δικαιοσύνης και των νέων συνθηκών επιβαλλόμενες νομοθετικές μεταρρυθμίσεις.⁵⁷

Όμως, όσον αφορά το πρώτο επιχείρημα, δηλαδή αυτό που θεμελιώνεται στην

54. Βλ. *Παύλο Κ. Σούρλα*, *Νομοθετική θεωρία και Νομική επιστήμη*, 1981, σελ. 21.

55. Κατά τα αναγραφόμενα στην εισηγητική, επί του σχεδίου του ν.δ. 1059/1971, έκθεση, οι διατάξεις του ν.δ. 1059/1971 θεσπίσθηκαν με σκοπό, την αύξηση τη εισροής αποταμιεύσεων στο Τραπεζικό σύστημα, για την επίτευξη επαυξήσεως των δυνατοτήτων χρηματοδοτήσεως και αντίστοιχης αναπτύξεως της Ελληνικής Οικονομίας, ως και επιτυχίας κοινωνικών κυβερνητικών στόχων».

56. Έτσι, *Π. Σούρλας*, *Νομοθετική θεωρία και Νομική Επιστήμη*, 1981, σελ. 22, όπου γράφει ότι: «ο εγχώριος Νομοθέτης, πριν από οποιαδήποτε νομοθετική μεταβολή, ιδιαίτερα εποικοδομητική είναι η διερεύνηση των τρόπων, με τους οποίους αντιμετωπίζουν το ίδιο θέμα αλλοδαπές έννομες τάξεις, και παράλληλα, ότι η πρώτη χρησιμότητα του συγκριτικού δικαίου έγκειται στην υποβοήθηση του έργου των νομοθετών». Σχετ. *Γέσιου – Φάλτση Π.*, στην εισήγησή της στην Ένωση Ελλήνων δικονομολόγων, της 14-12-1999, με θέμα: Κατάσχεση στα χέρια τρίτου και Τραπεζικές Εργασίες. *Μπέη Κ.*, Δ. 24.371, Παρατηρήσεις (του) κάτω από την Α.Π. 974/1992 (Τμ.Δ'), τον ίδιο, Δ. 28.407. Βλπ. Ακόμη για τα ισχύοντα πάνω στο ίδιο θέμα, στην αλλοδαπή, *Π. Μάζη*, Μερικές σκέψεις για την κατάσχεση σε χέρια τρίτου (και ιδιαίτερα σε Τράπεζα ως τρίτη), Δ.Ε.Ε. 5/1997 (και ανάτυπο) σελ. 455, υποσημ. 5, όπου και περαιτέρω παραπομπές.

57. Είναι αλήθεια, πως δεν μπορεί παρά να συμφωνήσει κανείς με τις ορθές παρατηρή-

ανυπαρξία ρητής ή ερμηνευτικής υπαγωγής του ζητήματος στην κατηγορία των ακατάσχετων και στο επιτρεπτό της κατασχέσεως «οποιασδήποτε» απαιτήσεως του οφειλέτη κατά τρίτου, για την οποία δεν είναι δυνατή η καταφυγή στα άρθρα 982 επ. Κ.Πολ.Δ. μπορεί να αντιπαραθέσει κάποιος τις ακόλουθες σκέψεις:

Καταρχάς πρέπει να ειπωθεί ότι από την γραμματική, τουλάχιστον, διατύπωση του άρθρου 1022 Κ.Πολ.Δ., δεν προκύπτει ρητή αναφορά στην αντωνυμία «οποιασδήποτε» (απαιτήσεως).

Αλλ' ούτε ερμηνευτικώς, νομίζω, είναι επιτρεπτό να εξαχθεί τέτοιο συμπέρασμα και τούτο γιατί ο νόμος, στην περίπτωση που κρίνεται, είναι σαφής και αναμφίβολος. Πράγματι, το άρθρο 1022 Κ.Πολ.Δ. ορίζει ότι κατάσχεση μπορεί να γίνει (σε περιουσιακά δικαιώματα και) σε απαιτήσεις κατά τρίτων εξαρτώμενες από αντιπαροχή, οι οποίες δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο κατασχέσεως κατά τη διαδικασία των άρθρων (953 παρ. 1 και 2, 922 και) 982 επ. Κ.Πολ.Δ.

Και είναι μεν αλήθεια, ότι στην έννοια του όρου «απαιτήσεις» υπάγονται «οποιοσδήποτε» απαιτήσεις, υπό την ρητή και σαφή όμως προϋπόθεση, ότι νομικώς εντάσσονται στο πλέγμα των απαιτήσεων κατά τρίτων, που «εξαρτώνται από αντιπαροχή», και οι οποίες δεν μπορούν ν' αποτελέσουν αντικείμενο κατασχέσεως κατά τη διαδικασία των άρθρων 982 επ. Κ.Πολ.Δ.

Εξάλλου, το άρθρο 982 παρ. 1 εδ. α' Κ.Πολ.Δ. ορίζει, ότι χρηματικές απαιτήσεις εκείνου κατά του οποίου στρέφεται η εκτέλεση, που «δεν» εξαρτώνται από αντιπαροχή (σ.σ. όπως είναι οι Τραπεζικές χρηματικές καταθέσεις), αυτές κατάσχονται (μόνο) με τη διαδικασία της κατασχέσεως στα χέρια τρίτου.

σεις του αείμνηστου καθηγητή *Γιάννη Καρακατσάνη* (Ζητήματα Αστικού δικαίου, 1978, σελ. 185 επ), ότι «δεν είναι επιστημονικώς παραδεκτό να στρέφεται ο ερμηνευτής προς τον νομοθέτη ζητών τη βοήθειά του και τούτο γιατί, όπως λέει, το νομικό οπλοστάσιο είναι επαρκές για να αντλήσει επιχειρήματα, προκειμένου να στηρίξει την άποψή του για τα άτοπα αποτελέσματα του ν.δ. 1059/1971». Σήμερα όμως, δηλ. μετά παρέλευση τριάντα περίπου ετών και μετά την εξαντλητική παράθεση των τεκμηριωμένων απόψεων της επιστήμης, συμπεριλαμβανομένης και της αψόγου προτάσεώς του (*Γιάννη Καρακατσάνη*, όπ.π.σελ. 194), αλλά και την επιμονή της νομολογίας να αρνείται (αμέσως ή εμμέσως) τη δυνατότητα της κατασχέσεως των Τραπεζικών χρηματικών καταθέσεων, νομίζουμε ότι είναι δικαιολογημένη αυτή τη φορά η επίκληση της επεμβάσεως του νομοθέτη για οριστική επίλυση του προβλήματος. Και τούτο, εκτός των άλλων, για να εναρμονισθούμε και προς την Ευρωπαϊκή Έννομη Τάξη και έτσι να παύσουν, τα δικαιολογημένα, επικριτικά σχόλια κορυφαίων δικονομολόγων της αλλοδαπής, σύμφωνα με τα οποία εμφανίζεται το Ελληνικό Κράτος να παραβιάζει τον σκληρό πυρήνα της Ευρωπαϊκής Δημόσιας Τάξεως (περί των τελευταίων αυτών βλπ. *Μπέη*, Δ. 3.34).

Όταν δε ο νόμος λέει, ότι οι απαιτήσεις που «δεν» εξαρτώνται από αντιπαροχή, κατάσχονται με τη διαδικασία της κατασχέσεως στα χέρια τρίτου, φρονώ, ότι εννοεί «ό λ ε ς» τις απαιτήσεις της κατηγορίας αυτής, χωρίς καμιά απολύτως εξαίρεση.

Κατά λογική, λοιπόν, ακολουθία, συμπεριλαμβάνει και τις χρηματικές απαιτήσεις του οφειλέτη – καθ' ού η κατάσχεση κατά Τράπεζας, οι οποίες όπως λέχθηκε «δεν» εξαρτώνται από αντιπαροχή. Εάν συνέβαινε το αντίθετο, δηλαδή εάν επιτρεπόταν να κατασχεθούν με τη διαδικασία της κατασχέσεως των ειδικών περιουσιακών στοιχείων (Κ.Πολ.Δ. 1022) και απαιτήσεις που υπάγονται στη ρύθμιση του άρθρου 982 ΚΠΛΔ, δηλ. αυτές που «δεν» εξαρτώνται από αντιπαροχή, τότε δεν θα είχε λόγο υπάρξεως η διάταξη της παραγράφου 1 εδ. α' του άρθρου 982 Κ.Πολ.Δ., η οποία στην ουσία θα έπρεπε να θεωρείται καταργημένη.

Με άλλα λόγια, το θέμα της κατασχέσεως των απαιτήσεων που «δεν» εξαρτώνται από αντιπαροχή, ρυθμίζεται ρητώς, σαφώς και περιοριστικώς από τις διατάξεις των άρθρων 982 επ. Κ.Πολ.Δ. και δεν αφήνει ερμηνευτικά περιθώρια υπαγωγής «οποιασδήποτε» από τις απαιτήσεις της κατηγορίας αυτής, συνεπώς και των απαιτήσεων του οφειλέτη και καθ' ού η εκτέλεση κατά Τράπεζας, στη διαδικασία της κατασχέσεως των ειδικών περιουσιακών στοιχείων (1022 Κ.Πολ.Δ.).

Αντίθετη εκδοχή θα συνιστούσε τροποποίηση των επιταγών του νόμου και θα εμφάνιζε τον ερμηνευτή και τον εφαρμοστή (δικαστή) του δικαίου να «ξεπερνά το νόμο» και έτσι να μεταβάλλεται σε νομοθέτη⁵⁸, με συνέπεια την πλήρη αναρχία στη νομική ζωή⁵⁹.

Αλλά μία τέτοια επέμβαση του δικαστή στο χώρο του νομοθέτη θα προσέκρουε στην συνταγματικώς κατοχυρωμένη αρχή του χωρισμού των εξουσιών⁶⁰ και θα οδηγούσε σε ερμηνεία *contra legem* και όπως σοφά λέγεται, η ασφάλεια του δικαίου είναι ζωτικής σημασίας για τη συντήρηση και προαγωγή της κοινωνίας. Αυτή είναι εξίσου πολύτιμο αγαθό, όσο και η δικαιοσύνη, ο ηθικός ρυθμός στις σχέσεις «των εν κοινωνία συμβιούντων ατόμων»⁶¹.

58. Κατά τον Σταθόπουλο Μιχ. Αστικός Κώδιξ Γεωργιάδη – Σταθόπουλου, άρθρ. 228, αρ. 4,11, 28, ο εφαρμοστής του δικαίου, δηλ. ο δικαστής, δεν εξουσιοδοτείται να διαπλάσει κατά βούληση δίκαιο, δηλ. να γίνει νομοθέτης, αλλά δεσμεύεται από τις αρχές που διέπουν την έννομη τάξη και από τα ειδικότερα αξιολογικά κριτήρια, που περιέχονται στους νόμους.

59. Έτσι, Λιτζερόπουλος Αλεξ., Στοιχεία ενοχικού δικαίου, παν/καί παραδόσεις 1960, σελ.187.

60. Βλπ. Σχετ. Δωρή Φιλ. Εισαγωγή στο Αστικό δίκαιο, τεύχ. Α', 1991 σελ. 180 και Κ.Μ. Σταμάτη, Εισαγωγή στη μεθοδολογία του δικαίου, 1991, σελ. 165 και 207.

61. Για την έννοια της ερμηνείας *contra legem*, βλπ. αντί άλλων, Σημαντήρα Κ., Γενικές

Αυτονόητο είναι ότι σε μια τέτοια περίπτωση θα επήρχετο ρήγμα στη σταθερότητα και βεβαιότητα του δικαίου και συνακόλουθα στην ασφάλειά του⁶², με ότι αυτό συνεφέλλεται. Ακόμη θα έπληττε την αρχή της θετικότητας⁶³ του δικαίου, η οποία κατά τα διδασκόμενα, κατισχύει και των δικαιωτέρων ακόμη υποκειμενικών λύσεων⁶⁴.

Αρχές του Αστικού δικαίου, εκδ. 4η, 1988, σελ. 141, *Κ.Μ. Σταμάτη*, Εισαγωγή στη μεθοδολογία του δικαίου, 1991, σελ. 168 και 188, Πρβλ. όμως και *Κ. Τσάτσου* το πρόβλημα της Ερμηνείας του δικαίου, 1998, σελ. 252.

62. Για την έννοια της ασφάλειας του δικαίου, βλ. *Λιτξεροπούλου Αλεξ.*, Αι μεταστροφές της νομολογίας και η ασφάλεια του δικαίου, εις τιμητ.τόμ. *Γεωργίου Ράμμου*, τομ. II, 1979, σελ. 519 (528 επ.), τον ίδιο. Στοιχεία ενοχικού δικαίου, Παν/και Παραδόσεις, 1960, σελ. 187. *Μιχαηλίδη – Νουάρο*, Ζωντανό δίκαιο και Φυσικό δίκαιο, 1982, σελ. 310, τον ίδιο, Η τριλογία των αξιών (δικαιοσύνη, τάξις, πρόοδος) και το ιδιωτικόν δίκαιο, 1975, ΕΕΝ 1975, σελ. 451 επ., *Κ. Engisch*, Εισαγωγή στη Νομική Σκέψη (μετάφραση *Διον. Σπινέλλη*), 1981, σελ. 198, επ. 202 και 204, *Γεωργιάδη Αποστ.* Εμπράγματο δίκαιο, I, 1991 παρ. 2 VII αρ. 46 σελ. 29, *Σταθόπουλο Μιχ.* Εισαγωγή στο Αστικό δίκαιο, 1992, σελ. 7, *Κ.Μ. Σταμάτη*, Εισαγωγή στη μεθοδολογία του δικαίου, 1991, σελ. 160, 207, 211, *Μάνη Αριστ.* Συνταγματικό δίκαιο I, 1980, σελ. 195. Ως ειδικότερες περιπτώσεις οι οποίες επηρεάζουν την ασφάλεια του δικαίου αναφέρονται, οι αόριστες νομικές έννοιες, η καλή πίστη, η πάγια νομολογία, η κατάχρηση δικαιώματος κ.ά. Βλπ. για τις αόριστες νομικές έννοιες *Μητσόπουλο Γ.*, Αι αόριστοι έννοιαι εν τη αναιρετική διαδικασία 1965, σελ. 1, (είναι εκείνες των οποίων το βάθος και το πλάτος είναι αρκούντως αβέβαια). Τις διατάξεις αυτές τις καταδικάζουν σαν επικίνδυνες για την ασφάλεια του δικαίου (*Σημαντήρας Κ.* οπ.π. σελ. 132, υποσ. 8), *Κ. Engisch*, οπ.π. σελ. 131. Για το επιχείρημα του κινδύνου αβεβαιότητας, του δικαίου, που προβάλλεται κατά της δυνατότητας παρεκκλίσεων με βάση την «Καλή Πίστη», βλ. *Λιτξερόπουλο Αλ.* Εις *Γ. Ράμμου*, όπ.π., *Σταθόπουλο Μιχ.* Αστικός Κώδιξ, *Γεωργιάδη – Σταθοπούλου*, άρθρ. 288, αρ. 18, σελ. 29, *Παπαντωνίου Ν.*, Η καλή πίστης εις το Αστικόν Δίκαιον, 1957, σελ. 75. Στη σχέση πάγιας νομολογίας και ασφάλειας Δικαίου, αναφέρονται οι: *Λιτξερόπουλος Αλ.*, Η νομολογία ως παράγων διαπλάσεως του ιδιωτικού δικαίου (1932-1935). Ο ίδιος, Η ιδιαιτέρα φύσις του νομολογιακού δικαίου, 1935, *Σπυριδάκης Ιωάν.* Εισηγήσεις Αστικού δικαίου, 1995, σελ. 13 (14), κατά τους οποίους, η πάγια νομολογία τονώνει το αίσθημα ασφαλείας του δικαίου. Με το ίδιο πνεύμα και ο *Χορομίδης Κ.*, Η ερμηνεία του δικαίου και ο Άρειος Πάγος, Νοβ 34 (1986), τευχ. 3-4, σελ. 333 επ και ανάπτυπο (σελ. 13), όπου γράφει ότι «η συχνή αλλαγή της νομολογίας δεν εξυπηρετεί ούτε την εξέλιξη ούτε τη σταθερότητα και ασφάλεια του δικαίου». Τέλος, για την καταχρηστική άσκηση του δικαιώματος (ΑΚ 281) και την ασφάλεια του δικαίου, βλπ. *Γεωργιάδη Απ.*, Αστικός Κώδιξ, *Γεωργιάδη – Σταθόπουλου*, αρθ. 281, τομ. I, 1978 αρ. 1, 2 και 37.

63. Για την αρχή της θετικότητας του δικαίου, βλπ. κυρίως *Τσάτσου Κ.*, όπ.π.σελ. 49 και *Μιχελάκη Εμμ.* Εισαγωγή στο δίκαιο και την επιστήμη του δικαίου, 1968, σελ. 26.

64. Βλ. την προηγούμενη υποσ. (12) και τους εκεί παραπεμπόμενους.

ΜΕΡΟΣ Β΄

Ι. Γενικά

Το άλλο επιχείρημα στο οποίο στηρίζεται η νομική κατασκευή, περί της οποίας πρόκειται, προκειμένου να θεμελιώσει την άποψη ότι οι Τραπεζικές χρηματικές καταθέσεις είναι δυνατόν να υπαχθούν στη ρύθμιση του άρθρου 1022 Κ.Πολ.Δ., είναι αυτό της *ενδεικτικής* απαριθμήσεως των περιπτώσεων που αναφέρονται και μπορούν να κατασχεθούν κατά τη διαγραφόμενη σ' αυτό διαδικασία.

Με άλλα λόγια υποστηρίζεται, ότι ναι μεν το άρθρο 1022 Κ.Πολ.Δ. ορίζει πως με τη διαδικασία της κατασχέσεως των ειδικών περιουσιακών στοιχείων μπορούν να κατασχεθούν «ι δ ί ω ς» οι απαιτήσεις κατά τρίτων που «ε ξ α ρ τ ώ ν τ α ι» από αντιπαροχή, αλλά όπως στη συνέχεια δέχεται η ερμηνευτική αυτή εκδοχή «αυτό δεν σημαίνει ότι αποκλείεται για τον λόγο αυτό η έμπτωση των Τραπεζικών χρηματικών καταθέσεων, οι οποίες δεν αποτελούν απαιτήσεις κατά Τράπεζας, εξαρτώμενες από αντιπαροχή, στη ρυθμιστική εμβέλεια των άρθρων 1022 επ. Κ.Πολ.Δ.».

Προς επίρρωση των ανωτέρω ισχυρισμών, λέει η άποψη για την οποία γίνεται λόγος, ότι η ε ν δ ε ι κ τ ι κ ή διατύπωση των δικαιωμάτων, την οποία περιέχει το άρθρο 1022 Κ.Πολ.Δ. έγινε δεκτή, κατά πλειοψηφία από την αναθεωρητική επιτροπή, με τη σκέψη, ότι «διά της τοιαύτης μνείας δίδεται κατεύθυνσις στο δικαστή, όσο αφορά την εφαρμογή του θεσμού της κατασχέσεως των ειδικών ιδιορρυθμίων περιουσιακών δικαιωμάτων».

Και σ' αυτή την ερμηνευτική εκδοχή, παρά τη σοβαρότητα των επιχειρημάτων της, μπορεί να αντιπαρατηρηθούν τ' ακόλουθα:

ΙΙ. Σκέψη 1η

Καταρχάς πρέπει να λεχθεί, ότι αναφορικά με τον χαρακτηρισμό της νομοθετήσεως του άρθρου 1022 Κ.Πολ.Δ. ως ενδεικτικής, δεν μπορεί να υπάρξει αντίθετη γνώμη.

Πράγματι, από τη χρησιμοποίηση του επιρρήματος «ι δ ί ω ς» στο κείμενο του άρθρου 1022 Κ.Πολ.Δ. προκύπτει, ότι η απαρίθμηση των δικαιωμάτων και των απαιτήσεων των εξαρτώμενων από αντιπαροχή, οι οποίες μπορούν ν' αποτελέσουν αντικείμενο κατασχέσεως κατά τη διαδικασία των άρθρων 1022 επ., είναι ε ν δ ε ι κ τ ι κ ή⁶⁵.

Η ενδεικτική όμως αυτή απαρίθμηση αποτελεί νομοτεχνική επιλογή στην

65. Βλ. *Σημαντήρα Κ.*, Γενικές Αρχές Αστικού δικαίου, εκδ. 4η 1988, § 13, άρ. 162, σελ. 126, 261, *Αραβαντινού Ι.*, Εισαγωγή στην Επιστήμη του δικαίου, εκδ. 2η, 1983, σελ. 157, του ι δ ί ο υ, Στοιχεία μεθοδολογίας του δικαίου, σελ. 70. Και ο *Μπρίνιανς*, Αναγκαστική εκτέλε-

οποία προβαίνει ο νομοθέτης, προκειμένου να δώσει κατεύθυνση, δηλ. να καθορίσει τις ευθυντήριες γραμμές ή όπως αλλιώς λέγεται, ν' αφήσει περιθώρια στο δικαστή να καταστήσει συγκεκριμένη τη νομοθετική βούληση.

Εξ άλλου και η διδασκαλία⁶⁶, με περισσή ενάργεια πάνω στο ίδιο θέμα, λέει, ότι στη περίπτωση που ο νομοθέτης επιλέγει ενδεικτική και όχι περιοριστική απαρίθμηση, σαν στόχο έχει τη δημιουργία ελαστικών ρυθμίσεων, που επιτρέπουν μεγαλύτερη παρέμβαση του δικαστή στην περίπτωση μεταφοράς του ρυθμιζόμενου κανόνα δικαίου στο χώρο του κενού.⁶⁷

Βέβαια, όπως εύστοχα παρατηρείται, ο νόμος πάντοτε προδιαγράφει ορισμένες κατευθυντήριες γραμμές που πρέπει ν' ακολουθεί ο δικαστής και συγχρόνως θέτει και ορισμένα όρια που πρέπει να τηρεί.

Την ίδια ακριβώς, συμπεριφορά επέδειξε ο νομοθέτης και κατά τη θέσπιση των διατάξεων, οι οποίες ρυθμίζουν τη διαδικασία της κατασχέσεως ειδικών περιουσιακών στοιχείων (1022 Κ.Πολ.Δ.). Στην προκειμένη δηλ. περίπτωση, ο νομοθέτης δεν προέβη σε περιπτωσιολογική απαρίθμηση, αλλά περιέλαβε ωρισμένες, τις συνήθεις περιπτώσεις, χωρίς σκοπό περιορισμού και άλλων παρόμοιων περιπτώσεων. Ως παρόμοιες περιπτώσεις θεωρούνται οι απαιτήσεις, που εξαρτώνται από αντιπαροχή και οι οποίες δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο κατάσχεσης κατά τη διαδικασία των άρθρων 982 επ. Κ.Πολ.Δ. Αυτός είναι ο κανόνας, τον οποίο καθιερώνει η διάταξη του άρθρου 1022 Κ.Πολ.Δ., προκειμένου να διακριβωθεί αν μία απαίτηση εντάσσεται στη διαδικασία της κατάσχεσης ειδικών περιουσιακών στοιχείων.

Συνακόλουθα, αυτομάτως ανακύπτει το ερώτημα, αν οι Τραπεζικές χρηματικές καταθέσεις αποτελούν απαιτήσεις, εκείνου κατά του οποίου στρέφεται η εκτέλεση, εξαρτώμενες από αντιπαροχή, οι οποίες δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο κατασχέσεως κατά τη διαδικασία της κατάσχεσης στα χέρια τρίτου (982 Κ.Πολ.Δ.). Αλλά, κατά τα γενόμενα δεκτά, η κατάθεση χρημάτων σε Τράπεζα φέρει τον χαρακτήρα ανώμαλης παρακαταθήκης, η οποία, κατά την κρατούσα άποψη είναι σύμβαση ετεροβαρής⁶⁸. Σύμφωνα δε με την κρατούσα στην επιστήμη

ση, τομ. Ε', εκδ. Β' 1982, § 674, σελ. 1289, γράφει: «Ως προκύπτει και εκ του γράμματος του άρθρου 1022, ο νόμος κατονομάζει κατά τρόπον ενδεικτικόν ωρισμένα δικαιώματα, υποκείμενα εις το κατά το σύστημα τούτο κατάσχεσιν».

66. Δωρής Φιλ., Εισαγωγή στο Αστικό δίκαιο, Εγχειρίδιο, τομ. Α' 1991, σελ. 182 (183), Σταθόπουλος Μιχ., Εισαγωγή στο Αστικό δίκαιο, 1992, σελ. 93.

67. Βλ. Σταθόπουλου Μιχ., Εισαγωγή στο Αστικό δίκαιο, 1992, σελ. 93 – Μιχελάκη Εμμ., Εισαγωγή εις το δίκαιον και εις την Επιστήμη του δικαίου, 1986, σελ. 72.

68. Βλ. Κρητικό Αθαν., στον ΑΚ Γεωργιάδη - Σταθόπουλου, Εισ.Παρ. στα άρθρα 822-833, σελ. 250 και τις εκεί παραπομπές. Αντιθέτως, Γιάννης Καρακατσάνης, Η νομικής φύση του νομίμου τύπου της δηλώσεως βουλήσεως, σελ. 212 επ.

άποψη⁶⁹, οι τραπεζικές χρηματικές καταθέσεις αποτελούν απαιτήσεις κατά Τράπεζας μη εξαρτώμενες από αντιπαροχή. Συνακόλουθα, θεωρούμε ως ορθή την άποψη, ότι οι Τραπεζικές χρηματικές καταθέσεις μπορούν να κατασχεθούν μόνο με τη διαδικασία των άρθρων 982 επ. Κ.Πολ.Δ., αφού δεν υπάρχει στο νόμο ρητή περί του αντιθέτου διάταξη. Και αυτό, ανεξάρτητα αν η εν λόγω κατάσχεση καθίσταται, ανενεργός, όπως εμείς δεχόμαστε⁷⁰.

Ύστερα από τις προεκτεθείσες σκέψεις, εύκολα, καταλήγει κάποιος στο ασφαλές συμπέρασμα, ότι δεν είναι επιτρεπτό να γίνεται λόγος για υπαγωγή της κατασχέσεως τραπεζικών χρηματικών καταθέσεων στη διαδικασία των ειδικών περιουσιακών στοιχείων. Και τούτο γιατί δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του κανόνα, που τίθεται από το νόμο και οι οποίες συνίστανται στα εξής: Πρώτον, να εξαρτώνται από αντιπαροχή και δεύτερο, να μη μπορούν να κατασχεθούν κατά τη διαδικασία της κατασχέσεως στα χέρια τρίτου (982 επ. Κ.Πολ.Δ.).

Αν, λοιπόν, ήθελε υιοθετηθεί αντίθετη λύση, αυτό θα συνιστούσε ανεπίτρεπτη παράβαση τεθειμένου κανόνα.

Το τελευταίο τούτο, κατά τη διδασκαλία⁷¹, σημαίνει, ότι ο εφαρμοστής του νόμου, δηλαδή ο δικαστής είναι μεν ελεύθερος, πλην των ενδεικτικώς μνημονευόμενων, να χαρακτηρίσει και άλλα θέματα ως υπαγόμενα στον ανωτέρω κανόνα, αλλά πάντοτε εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις αυτού.

Με άλλα λόγια, θα μπορούσε να ειπωθεί ότι οι πιο πάνω προϋποθέσεις, που απαιτούνται για την υπαγωγή κάποιας απαιτήσεως στη διαδικασία τη διαγραφόμενη στα άρθρα 1022 επ. Κ.Πολ.Δ., αναφέρονται κατά τρόπο περιοριστικό, με την έννοια ότι δεσμεύουν τον εφαρμοστή, ο οποίος δεν δύναται ν'αποφανθεί, κατά την κρίση του, ότι περιλαμβάνονται στον κανόνα, περί του οποίου πρόκειται, και περιπτώσεις οι οποίες στερούνται των προϋποθέσεων αυτών. Υποβόσκει έτσι ο κίνδυνος, να υποκατασταθεί η εφαρμογή του θετικού δικαίου από προσωπικού χαρακτήρα αξιολογήσεις του ερμηνευτή⁷². Αλλά τότε θα σημειώνονταν υπέρβαση των ορίων ισχύος του θετικού δικαίου, τα οποία, κατά τον *Κωνσταντίνο Τσάτσο*⁷³, δεν δύναται να διασπάσει ο ερμηνευτής.

69. Βλ. Αντί πολλών, *Κουσουλή Στελ.*, ό.π., σελ. 771, Πρβλ. σχετ. και *Φουρκιώτη Κ.*, Στοιχεία Αστικού δικαίου ΙΙ, ενοχικόν δίκαιον (κατά τον Αστικόν Κώδικα), έκδ. 2α, σειρά 2α, 1952, σελ.30 (και 314).

70. Βλ. ανωτέρω, σελ.44 υποσημ.46.

71. *Μαντζούφας Γ.*, Γενιακά Αρχαί του Αστικού δικαίου (κατά τον κώδικα), εκδ. 2α, τευχ. Α', 1954, σελ.114, περιπτ. ζ.

72. *Σταμάτης Κ.*, ό.π. σελ.168.

73. *Τσάτσος Κ.*, Το πρόβλημα της Ερμηνείας του δικαίου, εκδ. 1978, σελ.49.

III. Σκέψη 2η

Στο ίδιο αποτέλεσμα μπορεί να καταλήξει κάποιος και αν ήθελε δει το προκείμενο θέμα από μια άλλη οπτική γωνία. Προηγουμένως δεχθήκαμε ότι η κατάσχεση των τραπεζικών χρηματικών καταθέσεων ενεργείται κατά τη διαδικασία της κατασχέσεως στα χέρια τρίτου (982 επ. Κ.Πολ.Δ.) και όχι με τη διαδικασία της κατασχέσεως των ειδικών περιουσιακών στοιχείων (1022 επ. Κ.Πολ.Δ.). Ένα από τα δύο επιχειρήματα, τα οποία επικαλεσθήκαμε προς στήριξη της απόψεώς μας αυτής ήταν, ότι οι εν λόγω καταθέσεις χαρακτηρίζονται ως απαιτήσεις μη εξαρτώμενες από αντιπαροχή, η κατάσχεση των οποίων, κατά νομοθετική επιταγή, υπάγεται στη ρύθμιση του άρθρου 982 παρ. 1 εδ. α' Κ.Πολ.Δ.

Την ερμηνευτική όμως αυτή εκδοχή την εκλάβαμε ως δεδομένη, δηλαδή χωρίς ειδικότερη εξέταση του ζητήματος.

Η γενικόλογη όμως διατύπωση των άρθρων 982 και 1022 Κ.Πολ.Δ., όπου γίνεται λόγος περί μη εξαρτώμενων και εξαρτώμενων από αντιπαροχή απαιτήσεων, σύμφωνα με τα οποία, οι μεν πρώτες (μη εξαρτώμενες) κατάσχονται με τη διαδικασία της κατασχέσεως στα χέρια τρίτου, οι δε δεύτερες (εξαρτώμενες) με την όμοια των ειδικών περιουσιακών στοιχείων, σε συσχετισμό και με την έλλειψη επαρκούς, θεωρητικής και νομολογιακής θεμελιώσεως της γνώμης που δέχεται, ότι οι τραπεζικές χρηματικές καταθέσεις αποτελούν απαιτήσεις κατά Τράπεζας «μη εξαρτώμενες» από αντιπαροχή, εύλογο, ίσως, θα ήταν να προβληματίσουν τον ερευνητή ή τον εφαρμοστή του δικαίου, σε ποία από τις δύο αυτές κατηγορίες πρέπει να ενταχθούν οι απαιτήσεις που απορρέουν από τραπεζικές χρηματικές καταθέσεις.

Όπως γίνεται αντιληπτό, προ πάσης απαντήσεως στον ως άνω ερμηνευτικό προβληματισμό, τίθεται ως προκριματικό, θα έλεγε κανείς, ζήτημα, η αναζήτηση και ο εντοπισμός εκείνων των στοιχείων, τα οποία είναι απαραίτητα για τον εννοιολογικό προσδιορισμό της φύσης και του χαρακτήρα των επιμάχων απαιτήσεων, στην οποία και προερχόμαστε στα αμέσως επόμενα.

Σύμφωνα με τα κρατούντα στη θεωρία και τη νομολογία, η κατάθεση χρημάτων σε τράπεζα και η δυνατότητα χρησιμοποίησής τους από αυτή, χαρακτηρίζεται ως ανώμαλη παρακαταθήκη⁷⁴ και ειδικότερα ως σύμβαση ετεροβαρής⁷⁵.

74. Βλ. αντί πολλών, *Κρητικό Αθ.*, στον Αστικό Κώδικα, Γεωργιάδη - Σταθόπουλου, άρθρ. 830, αρ. 28, σελ. 307 και τις εκεί παραπομπές σε θεωρία και Νομολογία.

75. Βλ. τους, *Κρητικό Αθ.* οπ.π., άρθρ. 822, αρ. 4, σελ. 250, Σταθόπουλο, στον Α.Κ. Γεωργιάδη-Σταθοπούλου, άρθρ. 374-388 αρ. 3, σελ. 330, Σπυριδάκη Ι., Εισηγήσεις Αστικού δικαίου, 1995, σελ. 260, τον ίδιο, Εγχειρίδιο Αστικού δικαίου, 2/α, ενοχικό δίκαιο, γεν. μέ-

Κατά τη διδασκαλία⁷⁶, ετεροβαρείς χαρακτηρίζονται οι συμβάσεις, οι οποίες γεννούν υποχρεώσεις μόνο για το ένα και μόνο δικαίωμα για τον άλλον των συμβαλλομένων. Με απλά λόγια, το ένα μέρος είναι μόνο δανειστής και το άλλο μέρος μόνο οφειλέτης. Μεταφέροντες τ'ανωτέρω στην περίπτωση της ανώμαλης παρακαταθήκης, που γεννιέται από την κατάθεση χρημάτων σε Τράπεζα, παρατηρούμε τ'ακόλουθα:

Στη σύμβαση της κατάθεσης χρημάτων σε τράπεζα δικαιώματα έχει μόνο ο (παρα)καταθέτης και συνίστανται στη δυνατότητα αναλήψεως, οποτεδήποτε ή μετά πάροδο ωρισμένου χρόνου, του κατατεθέντος και στην αξίωση καταβολής προς αυτόν τόκων.

Από την άλλη πλευρά η Τράπεζα έχει (μόνο) υποχρεώσεις που συνίστανται στην κατά τ'ανωτέρω απόδοση του καταθέματος, μετά του οφειλομένου, εκάστοτε τόκου.

Στην ανωτέρω παρακαταθήκη, δεν συνομολογείται μεταξύ των συμβαλλομένων αμοιβή προς τον θεματοφύλακα (Τράπεζα), όπως θα δούμε στα αμέσως επόμενα.

Πράγματι, στην παρακαταθήκη που γεννιέται από την κατάθεση χρημάτων σε Τράπεζα, κατά κανόνα ή ορθότερα, σχεδόν πάντοτε, δεν συμφωνείται αμοιβή και τούτο γιατί η έννοια της ανώμαλης παρακαταθήκης είναι ασυμβίβαστη προς τη λήψη αμοιβής ως αντικειμένη στη φύση και το χαρακτήρα της εν λόγω καταθέσεως.

Όπως δε εύστοχα παρατηρείται, την αμοιβή της Τράπεζας σαν θεματοφύλακα, αναπληρώνει η ωφέλεια, την οποία αποκτά η Τράπεζα, από τη χρησιμοποίηση των κατατεθέντων⁷⁷.

Από τα προεκτεθέντα συνάγεται, ότι με την κατάθεση χρημάτων σε Τράπεζα, με την εξουσία διαχείρισεως των κατατεθέντων (ανώμαλη παρακαταθήκη) δικαιώματα αποκτά μόνο ο δανειστής και υποχρεώσεις μόνο ο οφειλέτης, πρόκειται δηλ. σύμβαση ετεροβαρής.

Με άλλα λόγια, στη σύμβαση της καταθέσεως χρημάτων σε τράπεζα, με την έν-

ρος, 1994, σελ. 35 - Φουρκιώτη Κ., Στοιχεία Αστικού δικαίου, ΙΙ, Ενοχ.δικ., εκδ. 2α, 1946, σελ. 26, 30 και 314, Γεωργιάδη Αστέρ., Ενοχικό δίκαιο, γεν.μέρος, εκδ. β', τομ. Α', 1993, σελ.265, Μαντζούφα Γ., Ενοχ.δικ., 1971, σελ.79, Ζέππο ΙΙ., Ενοχ.δικ. Β' μέρος, Ειδικό, εκδ. Β', τομ. Α', 1965, 17.111.3, κ.ά

76. Βλ. τους παραπεμπόμενους στην αν. υποσ. 75.

77. Έτσι, Βουζίκας Εμμ., δάνειον και ανώμαλος παρακαταθήκη, Ε.Ε.Ν. 28.809, σελ.813. Πρβλ. Και ο Μαντζούφας Γ. Ενοχικόν Δίκαιον (φωτοτυπικόν αντίγραφον), 1971, στη σελίδα 478 (στην αρχή) γράφει, ότι: «συνήθως είναι η υποχρέωσις του οφειλέτη εις παροχήν χαμηλού τόκου, εις αντάλλαγμα των οικονομικών πλεονεκτημάτων της δυνατότητος χρησιμοποίησεως των κατατεθέντων κεφαλαίων».

νοια της Α.Κ. 830 (ανώμαλης παρακαταθήκης) και όχι με αυτή της Α.Κ. 822 (ομαλής παρακαταθήκης), δημιουργούνται υποχρεώσεις μόνο για τον ένα συμβαλλόμενο, την τράπεζα και δεν υφίσταται το ενδεχόμενο να γεννηθούν υποχρεώσεις, ούτε αρχικά ούτε μεταγενέστερα (κατά τη λειτουργία της ετεροβαρούς συμβάσεως) και για το άλλο μέρος, τον παρακαταθέτη, για καταβολή αμοιβής (Α.Κ. 822), δαπανών, αποζημιώσεων (Α.Κ. 826).

Αντίθετη εκδοχή δεν είναι νοητό να υποστηριχθεί, γιατί (δεν συνάγεται από τις περιστάσεις) προσκρούει στη φύση της συμβάσεως της ανώμαλης παρακαταθήκης (Α.Κ. 830), η οποία δεν αποσκοπεί, κύρια, στη φύλαξη⁷⁸, αλλά στη διαχείριση των κατατεθέντων χρημάτων προς ίδιο όφελος, που σημαίνει ότι η κατάθεση δεν γίνεται προς το αποκλειστικό συμφέρον του παρακαταθέτου, εις ην και μόνο περίπτωση να δικαιολογείται η ανάληψη των πιο πάνω υποχρεώσεων, οπότε η σύμβαση της εν λόγω κατάθεσης, θα αποτελούσε «αμφοτεροβαρές συνάλλαγμα», όπως, όχι ορθά, χαρακτηρίζεται από μία άποψη, η τραπεζική χρηματική κατάθεση και η απαίτηση, που θα απέρρεε απ' αυτή θα θεωρούνταν ως «ε ξ α ρ τ ώ μ ε ν η α π ό α ν τ ι π α ρ ο χ ή», με επακόλουθο τη δυνατότητα κατασχέσεώς της με τη διαδικασία των άρθρων 1022 επ. Κ.Πολ.Δ. αλλά προς το συμφέρον του θεματοφύλακα, δηλ. της Τράπεζας, η οποία ευνόητο είναι ότι δεν δικαιολογείται να εγείρει αξιώσεις για καταβολή, δαπανών, αποζημίωσης, αμοιβής, κ.λπ.

Ο χαρακτηρισμός λοιπόν αυτός της ανώμαλης τραπεζικής παρακαταθήκης, ως ετεροβαρούς, σε συνδυασμό και με τη μη δημιουργία υποχρεώσεως για καταβολή δαπανών και αποζημιώσεως (826 Α.Κ.), αλλά και την έλλειψη συμφωνίας για παροχή αμοιβής προς τον θεματοφύλακα, καθιστά την εν λόγω ανώμαλη παρακαταθήκη σύμβαση α υ σ τ η ρ ώ ς ε τ ε ρ ο β α ρ ή, όπως ακριβώς και το δάνειο⁷⁹, δεδομένου, ότι και αυτό αποτελεί ως γνωστό σύμβαση αυστηρώς ετεροβαρή. Αλλ' όπως διδάσκεται, ο χαρακτηρισμός της συμβάσεως ως αυστηρώς ετεροβαρούς,

78. Από μία, όχι ορθή, άποψη βλ. *Πέρδικα Π.*, Εμπορικό δίκαιο, 1960.276, υποστηρίζονται τα εξής: Εν τη συμβάσει της καταθέσεως, η αποδοχή αυτής υπό της Τραπεζής, η ασφαλής της φύλαξης, συνδυαζομένη προς την κερδοσκοπικήν διάθεσιν του προϊόντος της προς τρίτους, επιτρέπouσα εις την Τράπεζα να παρέχει εισόδημα του χρήματος εις τον καταθέτην, αποτελούσι σύνολον υπηρεσιών, αίτινες καθιστούν την σύμβασιν καταθέσεως αμφοτεροβαρές συνάλλαγμα, εις το οποίον, ο μὲν Τραπεζίτης εν τω πλαισίω της οργανώσεώς του παρέχει φύλαξιν, ασφάλειαν και εισόδημα, ο δε καταθέτης εις αντάλλαγμα την χρήσιν της οικονομικής δυνάμεως της καταθέσεως».

79. *Φουρκιώτης Κ.*, όπ.π., σελ. 30. Πρὸβλ. όμως και *Σταθόπουλο*, στον ΑΚ, *Γεωργιάδη-Σταθόπουλο*, Εισαγ. Παρατ. στα άρθρ. 374-388, σελ.333

σημαίνει, ότι υπάρχει «μία παροχή άνευ αντιστοίχου αντιπαροχής»⁸⁰. Παρατηρούμε δηλαδή, ότι η παρακαταθήκη η οποία γεννιέται από την κατάθεση χρημάτων σε Τράπεζα, συγκεντρώνει τα εννοιολογικά στοιχεία του δανείου, όπως αυτά εκτέθηκαν στα αμέσως προηγούμενα. Συνακόλουθα, νομίζω, μπορεί να λεχθεί, ότι η κατάθεση για την οποία γίνεται λόγος, λογίζεται ως δάνειο⁸¹, αλλά μόνο εφόσον δεν συνάγεται κάτι διαφορετικό (ΑΚ 830) λ.χ. ότι πρόκειται απλή, ομαλή παρακαταθήκη⁸², ή κάπως αλλιώς⁸³, π.χ. όταν τα μέρη δήλωσαν, ότι η σύμβαση θα διέπεται αποκλειστικώς από τις περί παρακαταθήκης (σ.σ. προφανώς της ομαλής) ισχύουσες διατάξεις κατά τις οποίες, ως γνωστόν, ο θεματοφύλακας στερείται της εξουσίας διαχειρίσεως των. Αυτό, βεβαίως, στην πράξη δεν δύναται να τύχει εφαρμογής, καθόσον, διαφορετικά οι Τράπεζες θα ήσαν υποχρεωμένες να τηρούν τις καταθέσεις τους αχρησιμοποίητες, γεγονός το οποίο αντίκειται προς τον σκοπό των τραπεζών, οι οποίες, όπως χαρακτηριστικά λέγεται, «δανείζονται για να δανείσουν»⁸⁴. Κατά λογική και νομική συνέπεια όσων εκτέθηκαν, προκύπτει, φρονούμε, το συμπέρασμα, ότι οι Τραπεζικές χρηματικές καταθέσεις, ως αυστηρώς ετεροβαρείς συμβάσεις, αποτελούν ακραιφνείς περιπτώσεις απαιτήσεων μη εξαρτωμένων από αντιπαροχή, οι οποίες, κατ'επιταγή του νόμου (982, παρ. 1 εδ. α' Κ.Πολ.Δ.) κατάσχονται κατά τη διαδικασία της κατασχέσεως στα χέρια τρίτου. Αντίθετα, οι απαιτήσεις, οι οποίες εξαρτώνται από αντιπαροχή, κατά την διαδικασία των ειδικών περιουσιακών στοιχείων (1022 Κ.Πολ.Δ.).

Πρόκειται προφανώς για ανόμοιες περιπτώσεις, που αφορούν σε δύο κατηγορίες απαιτήσεων, των οποίων η φύση και ο χαρακτήρας είναι διαφορετική⁸⁵.

80. Φουρκιώτης Κ., όπ.π., σελ.30.

81. Προβλ. Κρητικό Αθ., όπ.π. όπου γράφει, ότι η κατάθεση χρημάτων σε τράπεζα, με το συνηθισμένο χαμηλό επιτόκιο αποτελεί ανώμαλη παρακαταθήκη. Οσάκις όμως ο τόκος είναι υψηλός και συμφωνείται ορισμένος χρόνος πριν από την πάροδο του οποίου ο καταθέτης δεν δικαιούται σε ανάληψη των χρημάτων θα πρόκειται μάλλον για δάνειο. Και ο Βουζίκας Εμμ., όπ.π. σελ. 815, τα ίδια ακριβώς υποστηρίζει και επί πλέον στην υποσημείωση 46, γράφει, πως είναι «χαρακτηριστικό ότι εκ της επί δανείου συνομολογήσεως τόκων και δη πολύ υψηλών τοιούτων προήλθε η ονομασία της συμβάσεως δανείου (έτσι και Κωσταράς, η Παρακαταθήκη, σελ. 81 επ. Προβλ. όμως Κριμπά όπ.π.).

82. Φουρκιώτης Κ., όπ.π., σελ. 318, Ζέππος Π., Ενοχικόν Δίκαιον, Β' ειδ. μέρος, εκδ. Β', 1965, σελ. 444.

83. Ράμμος Γ., εις Ερμ. ΑΚ, άρθρ.830, αρ.14.

84. Οικονομική και Λογιστική εγκυκλοπαίδεια, τομ. Η, βλ. λέξη «Κατάθεσις» σελ. 230 (231).

85. Από το γεγονός της ανομοιότητας, σαφώς προκύπτει, ότι, στη συγκεκριμένη περί-

Μετά τον, κατά τ'ανωτέρω, προσδιορισμό της φύσεως και του χαρακτήρα των απαιτήσεων, που πηγάζουν από τραπεζικές χρηματικές καταθέσεις, ως ακραιφνών απαιτήσεων «μη» εξαρτωμένων από αντιπαροχή, αλλά και του εννοιολογικού διαφορισμού των προς τις απαιτήσεις του άρθρου 1022 Κ.Πολ.Δ., δηλ. των εξαρτωμένων από αντιπαροχή, αβίαστα, φρονούμε, συνάγεται, ότι η κατάσχεση των απαιτήσεων αυτών (των μη εξαρτωμένων) εμπίπτει στην αποκλειστική ρύθμιση της παρ. 1, εδ. α' του άρθρου 982 Κ.Πολ.Δ.

Στο ανωτέρω συμπέρασμα καταλήγουμε, γιατί, κατά τη γνώμη μας, ανεξάρτητα αν η απαρίθμηση των περιπτώσεων που μπορούν να κατασχεθούν με τη διαδικασία των άρθρων 982 ή 1022 Κ.Πολ.Δ. είναι στο σύνολό της περιοριστική ή ενδεικτική, η ρύθμιση των κατ' ιδία στα άρθρα αυτά αναφερομένων περιπτώσεων είναι περιοριστική και δεν μπορεί να επεκταθεί στην εφαρμογή άλλων κανόνων. Συνακόλουθα από τον χαρακτηρισμό, των κατ'ιδία περιπτώσεων, ως περιοριστικώς αναφερομένων, καθίσταται προφανές, ότι είναι νομικώς ανέφικτη η απόσπαση, οποιασδήποτε απαιτήσεως, που ανήκει στην κατηγορία των «μη» εξαρτωμένων από αντιπαροχή απαιτήσεων (982, παρ. 1, εδ. α' Κ.Πολ.Δ.) και η ένταξή τους στην άλλη, την εντελώς αντίθετη, κατηγορία απαιτήσεων, δηλ. αυτών που εξαρτώνται, από αντιπαροχή (1022 Κ.Πολ.Δ.).

Από τις προεκτεθείσες ερμηνευτικές εκτιμήσεις και κατά λογική ακολουθία αυτών, εύκολα νομίζουμε, βγαίνει το συμπέρασμα, ότι δεν καθίσταται εφικτή, ούτε ευθέως ούτε κατ'αναλογία, η δυνατότητα κατασχέσεως των τραπεζικών χρηματικών καταθέσεων, με τη διαδικασία των ειδικών περιουσιακών στοιχείων, γιατί όπως ειπώθηκε, με την εν λόγω διαδικασία κατάσχονται, οι περιοριστικώς αναφερόμενες στο άρθρ. 1022 Κ.Πολ.Δ., απαιτήσεις που «ε ξ α ρ τ ώ ν τ α ι», όχι και αυτές που δεν εξαρτώνται από αντιπαροχή.

IV. Γενικό Συμπέρασμα

Από τα μέχρι τώρα ειπωθέντα, εξάγεται, νομίζουμε, το συμπέρασμα, ότι το νομικό «οπλοστάσιο» εξάντλησε τ'αποθέματά του.

πτωση αποκλείεται η αναζήτηση λύσεως στη μέθοδο της αναλογίας. Με τη συλλογιστική αυτή δίνεται, νομίζω αρνητική απάντηση, στο υποθετικό ερώτημα, μήπως υπάρχει κενό στον κώδικα πολιτικής δικονομίας όσο αφορά τη ρύθμιση της κατασχέσεως των τραπεζικών χρηματικών καταθέσεων, το οποίο θα πρέπει να πληρωθεί, κατ' αναλογία προς τη ρύθμιση της διατάξεως του άρθρου 1022 ΚΠολΔ. Συναφώς, πρέπει ακόμη να ειπωθεί, ότι η ύπαρξη του δημοσίου συμφέροντος, το οποίο απορρέει από το σκοπό του ν.δ. 1059/1971, ως ισχύει, δεν αφήνει περιθώρια ή μάλλον καθιστά αλυσιτελή την εφαρμογή της αρχής της σταθμίσεως και συγκρίσεως των εκατέρωθεν συμφερόντων.

Οι επιστήμονες, με τις περισπούδαστες παρατηρήσεις (=μελέτες) τους, με τις θέσεις, αντιπαραθέσεις, τις προτάσεις αξιολογών λύσεων, δεν μπόρεσαν, μέχρι σήμερα να κάμψουν την εμμονή της πλειονοψηφίας της Ολομέλειας του ακυρωτικού, για μια αντιστροφή των θέσεών της.

Κατόπιν τούτου, δεν απομένει παρά να εκφράσει κανείς την ευχή να γίνει ένα από τα δύο, ή η μειονοψηφία των αποφάσεων της Ολομέλειας, με την πλειονοψηφία των αποφάσεων των τμημάτων, που ταυτίζονται μ' αυτή (μειονοψηφία), ν' αποτελέσουν κάποτε, την πλειονοψηφία της Ολομέλειας ή ν' αντιμετωπισθεί το θέμα με νομοθετική παρέμβαση. Άλλη λύση, δεν διαφαίνεται στον δικονομικό τουλάχιστον, ορίζοντα.